

NEDERLANDS ARBITRAGE INSTITUUT
NAI 5174

EXXONMOBIL HOLDING COMPANY HOLLAND LLC
EN
SHELL NEDERLAND B.V.

EISERESSEN

VS.

DE STAAT DER NEDERLANDEN

VERWEERDER

ARBITRAAL VONNIS

**BETREFFENDE HET VERZOEK VAN VERWEERDER TOT HET TREFFEN VAN
VOORLOPIGE VOORZIENINGEN INZAKE AANVULLENDE ZEKERHEDEN**

10 JULI 2026

SCHEIDSGERECHT

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
I. PARTIJEN	1
II. DE KERN VAN HET VERZOEK	1
III. HET VERLOOP VAN DE PROCEDURE.....	3
IV. DE ACHTERGROND VAN HET VERZOEK	10
A. De exploitatie van het Groningenveld en daaruit voortvloeiende schade	10
B. Het Akkoord op Hoofdlijnen.....	12
C. Verzoeken van de Staat tot het stellen van passende zekerheden	16
V. DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN	19
A. Het standpunt van de Staat	19
B. De verzoeken van de Staat	25
C. Het standpunt van de ExxonMobil en Shell	26
D. De conclusie van ExxonMobil en Shell	32
VI. DE OVERWEGINGEN VAN HET SCHEIDSGERECHT	32
A. Inleiding	32
B. Voorlopige voorziening in het kader van artikel 6.7 AoH	34
C. Het primaire verzoek van de Staat	36
D. Het subsidiaire verzoek van de Staat.....	40
E. Het voorstel van ExxonMobil en Shell	44
F. Conclusie.....	47
VII. KOSTEN.....	47
VIII. BESLISSING.....	49

LIJST VAN DEFINITIES

AoH	Akkoord op Hoofdlijnen van 25 juni 2018 tussen de Staat, Shell en ExxonMobil
Arbitrageaanvraag	Arbitrageaanvraag van Shell en ExxonMobil gedateerd 7 december 2023 met 57 producties
BmG	Besluit mijnbouwschade Groningen van 31 januari 2018, Stcrt. 2018, 6398
Bodembeweging	Bodembeweging die het gevolg is van gaswinning uit het Groningenveld en de berging Norg UGS
CVW	Centrum Veilig Wonen
EBN	EBN B.V.
Eiseressen	Shell en ExxonMobil gezamenlijk
██████████	██
ExxonMobil	ExxonMobil Holding Company Holland LLC
Garantieovereenkomsten	De garantieovereenkomst van ██████████ tussen Shell en de Staat en de <i>Guarantee Agreement</i> van ██████████ tussen Exxon ██████████ als Guarantor en de Staat
Garantieovereenkomst ExxonMobil	<i>Guarantee Agreement</i> van ██████████ tussen Exxon ██████████ als Guarantor en de Staat
Garantieovereenkomst Shell	Garantieovereenkomst van ██████████ tussen Shell en de Staat
Groningenveld	Het gasveld nabij Slochteren in Groningen
IMG	Instituut Mijnbouwschade Groningen
Interim Garantieovereenkomst	De door de Staat op 10 april 2026 voorgestelde door ExxonMobil en Shell met de Staat te sluiten tijdelijke garantieovereenkomst
Maatschap	Maatschap Groningen tussen EBN en NAM

Memorie Eiseressen	Memorie Passende Zekerheden van ExxonMobil en Shell van 10 april 2026
Memorie Staat	Memorie met betrekking tot de Parameters voor Passende Zekerheden van de Staat van 10 april 2026
Minister	Minister van Economische Zaken
Ministerie	Ministerie van Economische Zaken
MvA	Memorie van Antwoord, tevens houdende bevoegdheidsverweer, tevens houdende tegenvorderingen zijdens de Staat der Nederlanden in de hoofdzaak van 5 februari 2026
MvA VoVo-2	Antwoord van 10 oktober 2025 van de ExxonMobil en Shell op het verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen van de Staat van 18 september 2025
MvE	Memorie van Eis in de hoofdzaak van ExxonMobil en Shell van 5 juni 2025
NAI	Nederlands Arbitrage Instituut
NAI Arbitragereglement	Arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut geldend vanaf 1 januari 2015
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Partij	ExxonMobil, Shell of de Staat
Partijen	ExxonMobil, Shell en de Staat
Pleitnota I Eiseressen	Spreekaantekeningen van 20 oktober 2025 zijdens ExxonMobil en Shell bij het verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen voor passende zekerheid
Pleitnota II Eiseressen	Spreekaantekeningen van 11 mei 2026 zijdens ExxonMobil en Shell bij het verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen
Pleitnota I Staat	Pleitnota zijdens de Staat van 20 oktober 2025 inzake het verzoek van Verweerder tot het treffen van voorlopige voorzieningen van 18 september 2025

Pleitnota II Staat	Spreekaantekeningen tijdens de Staat van 11 mei 2026 inzake de (nadere) memories van partijen naar aanleiding van het verzoek van Verweerder tot het treffen van voorlopige voorzieningen van 18 september 2025
Shell	Shell Nederland B.V.
Shell en ExxonMobil	Shell en ExxonMobil gezamenlijk
Shell Garantieovereenkomst	Garantieovereenkomst van ██████████ tussen Shell en de Staat
Staat	De Staat der Nederlanden
TCMG	Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen
TwG	Tijdelijke Wet Groningen
Verzoek VoVo-2	Verzoek van 18 september 2025 van de Staat tot het treffen van voorlopige voorzieningen met betrekking tot door ExxonMobil en Shell te verstrekken passende zekerheden
Verzoek VoVo-3	Verzoek van 2 oktober 2025 van ExxonMobil en Shell tot het treffen van voorlopige voorzieningen met betrekking tot het door de Staat opleggen van heffingen
Vonnis VoVo-1	Arbitraal vonnis van 20 februari 2025 betreffende het verzoek van Eiseressen tot het treffen van voorlopige voorzieningen
Vonnis VoVo-1a	Arbitraal vonnis van 30 mei 2025 betreffende het verzoek van Verweerder tot aanpassing van getroffen voorlopige voorzieningen

Het scheidsgerecht, bestaande uit [REDACTED]

wijst het volgende arbitraal vonnis in het verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen inzake passende zekerheden in de arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut (“NAI”) geldend vanaf 1 januari 2015 (“NAI Arbitragereglement”):

I. PARTIJEN

1. Eiseressen in deze arbitrage zijn:

- (1) ExxonMobil Holding Company Holland LLC (“ExxonMobil”)
Botlekweg 121
Havennummer 4060
3197 KA Botlek Rotterdam
Nederland
- (2) Shell Nederland B.V. (“Shell”)
Carel van Bylandtlaan 30
2596 HR Den Haag
Nederland

(ExxonMobil en Shell gezamenlijk: “Eiseressen” of “ExxonMobil en Shell”)

2. ExxonMobil wordt in deze arbitrage bijgestaan door:

Philippe Pinsolle
Thomas Voisin
Radu Giosan
Anton Shagalov
Zaid Sufi Wahidi

Quinn Emanuel Urquhart & Sullivan UK, LLP
6 rue Lamennais
75008 Parijs
Frankrijk

en

Bregje Korthals Altes
Van Doorne N.V.
Amstelveenseweg 638
1081 JJ Amsterdam
Nederland

3. Shell wordt in deze arbitrage bijgestaan door:

Marnix Leijten
Matthias Kuschner
Tes Flapper

René van Tricht

De Brauw Blackstone Westbroek N.V.
Burgerweeshuispad 201
1076 GR Amsterdam
Nederland

4. Verweerder in deze arbitrage is:

De Staat der Nederlanden (de “Staat”)
Ministerie van Economische Zaken
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag
Nederland

5. De Staat wordt in deze arbitrage bijgestaan door:

Willem Heemskerk
Thijs Franssen
Raimond Dufour

Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V.
Bezuidenhoutseweg 57
2594 AC Den Haag
Nederland

(Shell, ExxonMobil en de Staat ieder een “Partij” en gezamenlijk “Partijen”)

II. DE KERN VAN HET VERZOEK¹

6. ExxonMobil en Shell hebben bij arbitrageaanvraag van 7 december 2023 (“Arbitrageaanvraag”) deze arbitrage aanhangig gemaakt tegen de Staat ter zake van het door de Staat en Eiseressen gesloten Akkoord op Hoofdlijnen van 25 juni 2018 (het “AoH”).
7. De Staat stelt dat Eiseressen met de Staat in het AoH zijn overeengekomen dat Eiseressen, voorafgaand aan het vervallen van door Eiseressen verstrekte garanties, passende zekerheden zouden stellen voor de periode na het vervallen van die garanties. Deze garanties bieden de Staat zekerheid voor betalingsverplichtingen van NAM.
8. Eiseressen zijn volgens de Staat de gemaakte afspraken op dit onderwerp niet nagekomen. In deze arbitrage betrekken Eiseressen de stelling dat genoemde garanties geheel zijn vervallen, terwijl zij – ondanks diverse sommaties – geen passende zekerheden hebben verstrekt.

¹ Verzoek VoVo-2, ¶¶ 1.1.1-1.1.5.

9. De Staat meent dat in redelijkheid niet van hem verwacht kan worden dat hij een uitspraak van het scheidsgerecht in de aanhangige arbitrage afwacht, terwijl Eiseressen onzekerheid laten bestaan over de vraag of zij nog instaan voor de nakoming van de verplichtingen van NAM.
10. De Staat verzoekt het scheidsgerecht om in afwachting van de uitspraak ten gronde voorlopige voorzieningen te treffen. De verzochte voorzieningen komen erop neer dat het scheidsgerecht Eiseressen veroordeelt om, hangende de arbitrage, in te blijven staan voor de verplichtingen van NAM op dezelfde wijze als onder de garantieovereenkomsten die zij eerder met de Staat sloten. Subsidiair verzoekt de Staat het scheidsgerecht om Eiseressen te veroordelen tot het stellen van zekerheid, in goede justitie door het scheidsgerecht te bepalen.

III. HET VERLOOP VAN DE PROCEDURE

11. Op 7 december 2023 ontving het NAI de Arbitrageaanvraag van Shell en ExxonMobil gedateerd 7 december 2023 met 57 producties. In de Arbitrageaanvraag hebben Shell en ExxonMobil gezamenlijk [REDACTED], als co-arbiter benoemd.
12. Het korte antwoord van de Staat gedateerd 22 december 2023 met 6 producties werd door het NAI op diezelfde datum ontvangen. In het korte antwoord heeft de Staat [REDACTED] als co-arbiter benoemd.
13. Op gezamenlijk verzoek van Partijen schortte het NAI de arbitrage per 11 januari 2024 op.
14. De administrateur van het NAI verlengde de termijn voor benoeming van het scheidsgerecht: (i) op 5 maart 2024 tot 7 juni 2024; (ii) op 4 juni 2024 tot 7 september 2024; en (iii) op 2 september 2024 tot 7 december 2024.
15. Bij e-mailberichten van 24 en 26 september 2024 berichtten Partijen het NAI dat een akkoord was bereikt over de benoeming van [REDACTED] als co-arbiters en [REDACTED], tot voorzitter.
16. Op 14 oktober 2024 zond de administrateur van het NAI de door arbiters ondertekende verklaringen conform artikel 11(4) NAI Arbitragereglement met *disclosures* aan Partijen.
17. Op 20 en 21 oktober 2024 bevestigden Partijen aan de administrateur van het NAI dat zij in de disclosures geen beletsel voor bevestiging van de benoeming van arbiters zagen.
18. Bij brief van 22 oktober 2024 bevestigde de administrateur van het NAI de benoemingen van arbiters conform artikel 16(1) NAI Arbitragereglement.
19. Op 19 november 2024 dienden ExxonMobil en Shell een verzoek in tot het treffen van voorlopige voorzieningen ex artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement tot het verstrekken van nadere informatie en in overleg te treden over de aanstelling en reikwijdte van de door de aan te stellen externe accountant uit te voeren controle en de inhoud van periodieke rapportages van het IMG.

20. Op basis van een voorstel van ExxonMobil en Shell van 6 december 2024, een tegenvoorstel van de Staat van 22 december 2024 en een reactie van ExxonMobil en Shell van 15 december 2024 op het tegenvoorstel, zond het scheidsgerecht op 18 december 2024 een eerste concept van een procesorde in de hoofdzaak aan Partijen.
21. Na overleg met Partijen over de concept procesorde op 19 en – mede op basis van een op 20 december 2024 ontvangen mark-up van de Staat – 20 december 2024, zond het scheidsgerecht op 20 december 2024 Procedurele Order Nr. 1 aan Partijen, waarin het processchema voor de eerste fase van de arbitrage werd vastgelegd.
22. Op 8 januari 2025 benoemde de administrateur van het NAI [REDACTED] conform artikel 20 NAI Arbitragereglement tot secretaris van het scheidsgerecht.²
23. Op 24 februari 2025 ontvingen Partijen van het NAI het arbitraal vonnis gedateerd 20 februari 2025 ten aanzien van het verzoek van ExxonMobil en Shell van 19 november 2024 tot het treffen van voorlopige voorzieningen (“Vonnis VoVo-1”), waarin de verzoeken deels werden toegewezen.³
24. Op 4 april 2025 diende de Staat een verzoek in tot aanpassing van de in het Vonnis VoVo-1 getroffen voorlopige voorzieningen.
25. Op 2 juni 2025 ontvingen Partijen van het NAI het arbitraal vonnis gedateerd 30 mei 2025 ten aanzien van het verzoek van de Staat van 4 april 2025 tot aanpassing van de voorlopige voorzieningen die zijn getroffen in het Vonnis VoVo-1 (“Vonnis VoVo-1a”), waarin de verzoeken deels werden toegewezen.⁴
26. Op 5 juni 2025 dienden ExxonMobil en Shell in de hoofdzaak een Memorie van Eis (“MvE”) in.
27. Op 18 september 2025 diende de Staat een verzoek in tot het treffen van voorlopige voorzieningen met betrekking tot door ExxonMobil en Shell te verstrekken passende zekerheden (“Verzoek VoVo-2”), gevolgd op 23 september 2025 door een – licht gewijzigde – hyperlinked versie en producties VV2-01 tot en met VV2-66.
28. Op 19 september 2025 bevestigde het scheidsgerecht de ontvangst van het Verzoek VoVo-2 en gaf Partijen aan beschikbaar te zijn voor een mondelinge behandeling van het verzoek op 20 of 21 oktober 2025.
29. Op 24 September 2025 verzocht ExxonMobil, in verband met de afwezigheid van de raadslieden van Quinn Emanuel door een andere zitting in de week van 20 oktober 2025, het scheidsgerecht

² Zie, mede ten aanzien van haar *disclosure*, Vonnis VoVo-1a, ¶ 12.

³ Voor het procesverloop met betrekking tot het verzoek van ExxonMobil en Shell van 19 november 2024 wordt verwezen naar Vonnis VoVo-1, ¶¶ 40-51.

⁴ Voor het procesverloop met betrekking tot het verzoek van de Staat van 4 april 2025 wordt verwezen naar Vonnis VoVo-1a, ¶¶ 13-21.

beschikbaarheid aan te geven voor een mondelinge behandeling na de week van 20 oktober 2025.

30. Op 25 september 2025 berichtte het scheidsgerecht Partijen dat in verband met opeenvolgende afwezigheid van de leden van het scheidsgerecht na 21 oktober 2025 de eerstvolgende alternatieve mogelijkheid van het scheidsgerecht voor een mondelinge behandeling 4 of 5 december 2025 zou zijn en verzocht Partijen te reageren op een mogelijke verplaatsing naar een van die datums.
31. Op 26 september 2025 (i) verzocht de Staat de mondelinge behandeling op 20 of 21 oktober 2025 te doen plaatsvinden en (ii) verzochten ExxonMobil en Shell de mondelinge behandeling op 4 of 5 december 2025 te doen plaatsvinden. ExxonMobil en Shell gaven aan voornemens te zijn op korte termijn eveneens een verzoek om voorlopige voorzieningen bij het scheidsgerecht in te dienen, dat ertoe strekte dat de Staat werd geboden de door hem voorgenomen medio november 2025 uit te brengen heffingen over het jaar 2024 eerst uit te brengen als – onder meer – de Staat zijn verplichtingen onder het AoH was nagekomen om over het jaar 2024 een audit te doen en de resultaten daarvan zou hebben verwerkt in de heffingen. ExxonMobil en Shell gaven aan dat het in de rede lag beide verzoeken om voorlopige voorzieningen gezamenlijk mondeling te behandelen. Indien de zitting met betrekking tot het in te dienen verzoek van ExxonMobil en Shell eerder zou moeten plaatsvinden dan 4 of 5 december 2025 om te voorkomen dat de Staat de heffingen medio november oplegde, gaf ExxonMobil aan zich, ondanks de belemmeringen voor deelname van haar advocaten, gedwongen te zien om een zitting op 20 of 21 oktober 2025 te accepteren.
32. Op 29 september 2025 verzocht het scheidsgerecht de Staat aan te geven, indien ExxonMobil en Shell het aangekondigde verzoek om voorlopige voorzieningen die week zouden indienen, of de Staat bereid zou zijn het opleggen van de heffingen over het jaar 2024 aan te houden totdat het scheidsgerecht op het door ExxonMobil en Shell aangekondigde verzoek om voorlopige voorzieningen zou hebben beslist.
33. Diezelfde dag bevestigde de Staat zijn eerdere toezegging dat de heffingen over 2024 niet eerder dan op 18 november 2025 zouden worden opgelegd. Een mondelinge behandeling van het door ExxonMobil en Shell aangekondigde verzoek op 20 of 21 oktober 2025 zou de Staat echter voor grote problemen plaatsen en bij gebreke aan een alternatieve datum voor 4 of 5 december 2025 kon de Staat daarom akkoord gaan met een mondelinge behandeling op een van die data. Volgens de Staat zou het scheidsgerecht dan desgewenst nog een voorziening kunnen treffen voordat (op 30 december 2025) voor NAM de betaaltermijn van de heffing zou verstrijken.
34. Op 30 september 2025 bepaalde het scheidsgerecht, na ontvangst van een aanvullende reactie van ExxonMobil en Shell, dat de mondelinge behandeling van het verzoek van de Staat tot het treffen van voorlopige voorzieningen zou plaatsvinden op 20 oktober 2025 en dat, indien ExxonMobil en Shell hun aangekondigde verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen in complete vorm uiterlijk 2 oktober 2025 zouden indienen, dat verzoek tevens op 20 oktober 2025 zou worden behandeld.

35. Op 2 oktober 2025 dienden ExxonMobil en Shell een verzoek in tot het treffen van voorlopige voorzieningen met betrekking tot het door de Staat opleggen van heffingen (“Verzoek VoVo-3”).
36. Op 8 oktober 2025 bepaalde het scheidsgerecht, op basis van twee door Partijen gepresenteerde afwijkende agenda’s, dat de mondelinge behandeling in de middag en avond van 20 oktober 2025 zou plaatsvinden teneinde deelname van medewerkers van ExxonMobil in de Verenigde Staten mogelijk te maken.
37. Op 10 oktober 2025 dienden ExxonMobil en Shell een antwoord in op het verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen van de Staat van 18 september 2025 (“MvA VoVo-2”) met producties EV2-01 tot en met EV2-16.
38. Op 17 oktober 2024 dienden ExxonMobil en Shell de aanvullende producties EV2-17 tot en met EV2-38 in en deden Partijen opgave van de aanwezigen bij de mondelinge behandeling van 20 oktober 2025.
39. Op 20 oktober 2025 vond de mondelinge behandeling van de Verzoeken VoVo-2 en VoVo-3 plaats in het The Hague Hearing Centre te Den Haag, Nederland. Namens de Staat waren aanwezig de advocaten Willem Heemskerk, Thijs Franssen, Christian van Megchelen, Sjoerd Kalisvaart, Midas Klijsen, Martijn Kloppenburg, Marie-Lise Sluijter, Anna de Koning, Maarten Mein en Pauline Ribbers, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers. Namens ExxonMobil waren aanwezig de advocaten Radu Giosan, Bregje Korthals Altes, Tim van den Meijdenberg en Floris Berkelder, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers (zowel fysiek als virtueel). Namens Shell waren aanwezig de advocaten Marnix Leijten, Matthias Kuscher, Jasper van Uden, René van Tricht, Jonas Hinrichsen, Niek Vonk, Roene Moolhuizen, Yasmine Belhaji, Iskren Radoslavov en Boyen Pronk, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers. Van de zitting werd een geluidsopname gemaakt ten behoeve van een transcriptie.
40. Tijdens de zitting lichtten namens ExxonMobil en Shell de advocaten Leijten en Korthals Altes en namens de Staat de advocaten Heemskerk, Franssen, Van Megchelen en Kalisvaart de standpunten van Partijen toe aan de hand van pleitnotities (“Pleitnota I Eiseressen” en “Pleitnota I Staat”) en ondersteunende presentaties, die aan het dossier zijn toegevoegd, en beantwoordden zij vragen van het scheidsgerecht.
41. Aan het einde van de zitting heeft het scheidsgerecht de behandeling van Verzoek VoVo-2 geschorst om Partijen gelegenheid te bieden om met elkaar in overleg te treden over door ExxonMobil en Shell te stellen passende zekerheden voor – tenminste – de duur van de arbitrage. Partijen werden verzocht het scheidsgerecht uiterlijk 31 oktober 2025 te berichten of overeenstemming zou zijn bereikt over de voorwaarden waaronder en het tijdpad waarbinnen dat overleg zal plaatsvinden, bij gebreke waarvan het scheidsgerecht voorwaarden en tijdpad zou vaststellen. Indien het overleg niet tot resultaat zou leiden, zou de behandeling van het Verzoek VoVo-2 worden hervat. Na hervatting zou het scheidsgerecht dan gelegenheid bieden aan: (i) ieder van partijen uiteen te zetten welke parameters relevant zijn voor de bepaling van passende zekerheden en hoe die betreffende parameters door de betreffende partij worden

- gewaardeerd; (ii) ExxonMobil aan te geven wat zij bereid was als passende zekerheid te (doen) stellen; (iii) Shell aan te geven wat zij bereid was als passende zekerheid te (doen) stellen; en (iv) de Staat aan te geven wat hij bereid was te accepteren als passende zekerheid. Het scheidsgerecht heeft dit op 21 oktober 2026 schriftelijk aan Partijen bevestigd.
42. Op 30 oktober 2025 ontving het scheidsgerecht de tussen Partijen gezamenlijk vastgestelde finale transcripties van de mondelinge behandeling van 20 oktober 2025.
 43. Op 31 oktober 2025 verzochten Partijen gezamenlijk om verlenging van de termijn waarbinnen zij het scheidsgerecht dienden te informeren over de voorwaarden waaronder en het tijdpad waarbinnen het overleg over passende zekerheden zou gaan plaatsvinden tot 4 november 2025. Op 2 november 2025 stemde het scheidsgerecht in met het verzoek. Op 4 november 2025 berichtten Partijen vervolgens het scheidsgerecht dat overeenstemming was bereikt over de voorwaarden waaronder en het tijdpad waarbinnen de gesprekken over passende zekerheden zouden plaatsvinden. Partijen gaven aan ernaar te streven uiterlijk 30 januari 2026 tot overeenstemming te komen.
 44. Op 30 januari 2026 informeerden Partijen het scheidsgerecht dat zij niet tot overeenstemming waren gekomen over passende zekerheden en dat de behandeling van het Verzoek VoVo-2 diende te worden hervat. Partijen stelden voor conform de tussen hen overeengekomen voorwaarden voor gesprekken over passende zekerheden op 27 februari 2026 gelijktijdig nadere memories in te dienen waarin (i) ExxonMobil en Shell zouden toelichten welke zekerheid dan wel zekerheden zij bereid waren te stellen en waarom deze hun passend voorkomen en (ii) de Staat toelicht welke zekerheden hij bereid was te accepteren en waarom deze hem passend voorkomen.
 45. Op 1 februari 2026 stelde het scheidsgerecht Partijen in de gelegenheid op 27 februari 2026 gelijktijdig een memorie in te dienen, waarin: (i) ieder van partijen diende uiteen te zetten welke parameters relevant zijn voor de bepaling van passende zekerheden en hoe die betreffende parameters door de betreffende partij worden gewaardeerd; (ii) ExxonMobil diende aan te geven welke zekerheid dan wel zekerheden zij bereid was te stellen en waarom deze passend voorkomen; (iii) Shell diende aan te geven welke zekerheid dan wel zekerheden zij bereid is te stellen en waarom deze passend voorkomen; en (iv) de Staat diende aan te geven welke zekerheden hij bereid was te accepteren en waarom deze passend voorkomen.
 46. Op 5 februari 2026 diende de Staat in de hoofdzaak een Memorie van Antwoord, tevens houdende bevoegdheidsverweer, tevens houdende tegenvorderingen zijdens de Staat der Nederlanden (“MvA”) in, waarin de Staat in reconventie onder meer vordert dat het scheidsgerecht:⁵

⁵ MvA, ¶ 95.2.

Primair

- (a) voor recht verklaart dat de Garantieovereenkomsten onverkort van kracht zijn en blijven totdat passende zekerheden zijn gesteld als bedoeld in art. 6.7 AoH.

Subsidiair

- (b) Shell veroordeelt om binnen zeven (7) dagen na het vonnis een ongelimiteerde garantie te verstrekken aan de Staat; en
- (c) ExxonMobil veroordeelt om binnen zeven (7) dagen na het vonnis [REDACTED] aan de Staat een ongelimiteerde garantie verstrekt;
- (d) in beide gevallen tegen voorwaarden die materieel gelijk zijn aan de voorwaarden uit de Garantieovereenkomsten [REDACTED], met uitzondering van art. 4.1 Garantieovereenkomst Shell en art. 4.8 Garantieovereenkomst ExxonMobil welke bepalingen zullen komen te vervallen;
- (e) dit alles, elk afzonderlijk, op straffe van een dwangsom van € 10 miljoen voor iedere dag of gedeelte daarvan dat Shell en/of ExxonMobil niet aan deze veroordeling voldoet.

Meer subsidiair

- (f) Shell veroordeelt om binnen zeven (7) dagen na het vonnis een ongelimiteerde garantie te verstrekken aan de Staat; en
- (g) ExxonMobil veroordeelt om binnen zeven (7) dagen na het vonnis [REDACTED] aan de Staat een ongelimiteerde garantie verstrekt;
- (h) in beide gevallen voor het overige tegen voorwaarden die materieel gelijk zijn aan de voorwaarden uit de Garantieovereenkomst Shell [REDACTED] met dien verstande dat:

I. art. 2.1.1 Garantieovereenkomst Shell komt te luiden:

“De Garantieverstrekker:

- (a) garandeert ten behoeve van elke Begunstigde dat de Betalingsverplichtingen worden betaald telkens zodra enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen opeisbaar is, dan wel – indien en voor zover de hoogte van enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen wordt betwist – zodra het besluit waaruit die Betalingsverplichtingen volgen onherroepelijk is geworden; en
- (b) verbindt zich jegens elke Begunstigde om telkens wanneer NAM enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen niet betaalt zodra dit bedrag

*opeisbaar is, dan wel – indien en voor zover de betaalbaarheid wordt betwist – zodra het besluit waaruit die Betalingsverplichtingen volgen onherroepelijk is geworden, aan de betreffende Begunstigde een bedrag gelijk aan 30% van het bedrag dat opeisbaar is onder de Betalingsverplichtingen, zoals verder gespecificeerd in een Betalingsverzoek, te betalen onmiddellijk maar uiterlijk binnen 15 Werkdagen na de datum van het relevante Betalingsverzoek (de **Betalingstermijn**) en in overeenstemming met hetgeen in dat Betalingsverzoek is bepaald;*

met dien verstande dat de totale verplichtingen van de Garantieverstrekker onder de Garantie (anders dan voor eventuele van toepassing zijnde wettelijke rente) zijn gemaximeerd tot 30% van de Betalingsverplichtingen.

II. art. 4.1 Garantieovereenkomst Shell komt te vervallen.

- (i) dit alles, elk afzonderlijk, op straffe van een dwangsom van € 10 miljoen voor iedere dag of gedeelte daarvan dat Shell en/of ExxonMobil niet aan deze veroordeling voldoet.*

47. In verband met uiteenlopende beschikbaarheid van Partijen en het scheidsgerecht werd op 18 februari 2026 bepaald dat de voortgezette mondelinge behandeling van Verzoek VoVo-2 zou plaatsvinden op 11 mei 2026. Op 19 februari 2026 werd op verzoek van Partijen de termijn voor het indienen van de nadere memories daarop verlengd tot 10 april 2026.
48. Op 10 april 2026 diende de Staat zijn Memorie met betrekking tot de Parameters voor Passende Zekerheden (“Memorie Staat”) in, met de producties VV2-67 tot en met VV2-72, en dienden ExxonMobil en Shell hun Memorie Passende Zekerheden (“Memorie Eiseressen”) in, met de producties EV2-39 tot en met EV2-52.
49. Op 1 mei 2026 diende de Staat één nadere juridische productie (VV2LA-01) in en dienden ExxonMobil en Shell de aanvullende producties EV2-53 tot en met EV2-58 in.
50. Op 11 mei 2026 vond de voortgezette mondelinge behandeling van Verzoeken VoVo-2 plaats in het The Hague Hearing Centre te Den Haag, Nederland. Namens de Staat waren aanwezig de advocaten Willem Heemskerk, Thijs Franssen, Peter van Kippersluis, Christian van Megchelen, Anna de Koning en Sjoerd Kalisvaart, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers. Namens ExxonMobil waren aanwezig de advocaten Philippe Pinsolle, Bregje Korthals Altes, Tom Nijenhuis, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers (zowel fysiek als virtueel). Namens Shell waren aanwezig de advocaten Marnix Leijten, Matthias Kuscher, Tess Flapper, Niek Vonk en Iskren Radoslavov, alsmede een aantal partijvertegenwoordigers. Van de zitting werd een geluidsopname gemaakt ten behoeve van een transcriptie.
51. Tijdens de zitting lichtten namens de Staat de advocaten Van Megchelen en Van Kippersluis en namens ExxonMobil en Shell de advocaten Korthals Altes, Kuscher en Leijten de standpunten van Partijen toe aan de hand van pleitnotities (“Pleitnota II Eiseressen” en “Pleitnota II Staat”)

en een ondersteunende illustratie van de Staat, die aan het dossier zijn toegevoegd, en beantwoordden zij vragen van het scheidsgerecht.

52. Aan het einde van de zitting heeft het scheidsgerecht aangegeven ernaar te streven uiterlijk 15 juni 2026 vonnis te wijzen.
53. Op 22 mei 2026 ontving het scheidsgerecht de tussen Partijen gezamenlijk vastgestelde finale transcripties van de voortgezette mondelinge behandeling van 11 mei 2026.
54. Op 22 mei 2026 dienden Partijen hun kostenopgaven in, gevolgd door reacties op de kostenopgave van de wederpartij(en) op 29 mei 2026.
55. Op 9 juni 2026 heeft het scheidsgerecht Partijen bericht dat het vonnis inzake het Verzoek VoVo-2 uiterlijk 10 juli 2026 gewezen zal worden.
56. Het scheidsgerecht heeft over de stellingen van Partijen zoals die in de schriftelijke stukken en de mondelinge behandeling naar voren zijn gebracht beraadslaagd, en is tot het in dit vonnis weergegeven oordeel gekomen.

IV. DE ACHTERGROND VAN HET VERZOEK

57. In dit onderdeel van het vonnis wordt de achtergrond van het verzoek geschetst door een weergave van de feiten die van belang zijn voor de beslissingen van het scheidsgerecht in dit vonnis. Het scheidsgerecht betreft in zijn beoordeling de inhoud van de door Partijen gewisselde (proces)stukken en producties, alsmede wat door of namens Partijen ter gelegenheid van de mondelinge behandeling is aangevoerd en verklaard.

A. De exploitatie van het Groningenveld en daaruit voortvloeiende schade⁶

58. Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (“NAM”) werd in 1947 opgericht als een 50/50 joint-venture tussen de rechtsvoorgangers van Shell en ExxonMobil met als doel de exploratie en winning van ruwe olie en aardgas in Nederland. In 1959 ontdekte NAM een gasveld nabij Slochteren in Groningen (het “Groningenveld”), waarvoor de Staat in 1963 een concessie verleende. De Groningen-concessie is een van de grootste aardgasconcessiegebieden ter wereld.
59. De ontwikkeling, verkoop en winning van gas uit het Groningenveld was en is in handen van het zogenoemde Gasgebouw. Het Gasgebouw is een publiek-private samenwerking tussen (i) de Staat en zijn beleidsdeelneming en volle dochter EBN B.V. (“EBN”) en (ii) ExxonMobil, Shell en hun gezamenlijke dochteronderneming NAM. EBN en NAM zijn de Maatschap Groningen (de “Maatschap”) aangegaan. NAM was en is naast partner in de Maatschap, ook de *operator* van het Groningen gasveld die namens en voor rekening en risico van de Maatschap handelt. De winning van gas uit het Groningenveld begon in 1963.

⁶ Zie Vonnis VoVo-1, ¶¶ 7-17.

60. De gaswinning uit het Groningenveld veroorzaakt aardbevingen die schade aan gebouwen kunnen veroorzaken. In 2012 was er een aardbeving in de buurt van Huizinge, waardoor de aandacht werd gevestigd op de risico's van de gaswinning uit het Groningenveld. Als gevolg daarvan groeide de publieke weerstand tegen de gaswinning. Dit vormde aanleiding voor de minister van Economische Zaken (de "Minister") om met gebruikmaking van zijn wettelijke bevoegdheden de winning uit het Groningenveld geleidelijk verder te beperken. Ondertussen werkte NAM namens de Maatschap aan het afhandelen van claims voor vergoeding van schade veroorzaakt door aardbevingen en aan het preventief versterken van gebouwen waar dat uit veiligheidsoverwegingen nodig was. De besluiten van de Minister, alsook de afhandeling van schadeclaims en de uitvoering van de versterkingsopgave door NAM, werden in toenemende mate onderwerp van het politieke en publieke debat en de inzet van juridische procedures. Er waren klachten over de voortvarendheid van schadeafhandeling en versterking, en onvrede over de dubbelrol van NAM als verantwoordelijke veroorzaker en beoordelaar van schade en noodzaak tot versterking.
61. NAM probeerde het proces van schadeafhandeling te verbeteren. Daartoe stelde NAM in 2014 een protocol op en maakte zij vanaf 2015 een afzonderlijke uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk voor de schadeafhandeling: het Centrum Veilig Wonen ("CVW"). Het CVW werd tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van de versterkingsoperatie. Getracht werd de publieke regie op de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie te verstevigen door het instellen van de Nationaal Coördinator Groningen. NAM bleef echter als opdrachtgever van het CVW nauw betrokken, waardoor het ongenoegen over (de opstelling van) NAM aanhield.
62. NAM en haar aandeelhouders wensten NAM om die reden (verder) op afstand te plaatsen van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave, welke wens werd versterkt door de dreiging van strafrechtelijke vervolging. Op 20 april 2017 werd door het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden strafrechtelijke vervolging van NAM bevolen ter zake van vernieling of beschadiging van gebouwen en het daarmee in gevaar brengen van mensen als gevolg van de gaswinning. Tegen deze achtergrond verkenden Partijen vanaf medio 2017 hoe hun samenwerking kon worden herzien. Inzet van de aandeelhouders van NAM was dat NAM voortaan zou moeten worden verplicht om te winnen wat er nodig zou zijn voor de leveringszekerheid – niet meer en niet minder. Daarnaast zou NAM moeten worden verlost van de verantwoordelijkheid voor de schadeafwikkeling en de uitvoering van de versterkingsoperatie.
63. In januari 2018 was er een aardbeving in de buurt van Zeerijp. De beving bij Zeerijp leidde tot een nieuwe stroom van schademeldingen bij het CVW. Deze stroom kwam bovenop de schademeldingen die vooralsnog niet (volledig) waren afgehandeld als gevolg van het ontbreken van een nieuw schadeprotocol bij het CVW. De ontstane situatie werd niet langer houdbaar geoordeeld.
64. Voor wat betreft de schadeafhandeling heeft dit tot gevolg gehad, dat op 31 januari 2018 het Besluit mijnbouwschade Groningen ("BmG") werd vastgesteld. Op grond van het BmG zou de uitvoering van de schadeafhandeling met ingang van 19 maart 2018 tijdelijk door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen ("TCMG") plaatsvinden op basis van een nieuw

schadeprotocol. Dit nieuwe protocol – het Protocol mijnbouwschade Groningen – was als bijlage aan het BmG gehecht. Met het BmG is gekozen voor een schadeafhandeling door de TCMG die onafhankelijk van zowel NAM als de Minister was gepositioneerd en die was ingebed in het publiekrecht.

65. In het verlengde daarvan sloten de Staat en NAM op 7 februari 2018 de Tijdelijke Overeenkomst Schadeafhandeling Groningen, waarin door partijen werd vastgelegd hoe zij in hun onderlinge verhouding zouden omgaan met de overdracht van werkzaamheden aan en de kosten van schadeafhandeling door de TCMG krachtens het BmG.
66. Bij de versterkingsoperatie voltrok zich eenzelfde ontwikkeling en werd eveneens beoogd NAM op afstand te plaatsen. De basis voor deze publieke aansturing en uitvoering van de versterkingsoperatie moest echter nog wettelijk worden vastgelegd.
67. Op 29 maart 2018 werd een conceptwetsvoorstel bekendgemaakt dat zou moeten leiden tot verschillende wijzigingen van de Mijnbouwwet, waaronder een introductie van een winningsplicht voor NAM en een overheveling van de wettelijke zorgplicht voor de veiligheid van NAM naar de Minister. De Minister heeft in een Kamerbrief van 29 maart 2018 eveneens aangegeven de gaswinning uit het Groningenveld op zo kort mogelijke termijn volledig te willen beëindigen. Shell en ExxonMobil steunden het voornemen van de Minister en stemden ermee in de winning uit het Groningenveld op een veilige, evenwichtige en economisch verantwoorde manier af te bouwen.
68. Partijen kwamen vervolgens op 25 juni 2018 het Akkoord op Hoofdpijnen (het “AoH”) overeen.⁷

B. Het Akkoord op Hoofdpijnen

69. Met het oog op de veiligheid, de leveringszekerheid en het herstel van vertrouwen van bewoners in de regio Groningen, hebben Partijen in het AoH beoogd nieuwe afspraken te maken over (i) de verantwoordelijkheden voor besluiten aangaande de gaswinning uit het Groningenveld en het daarmee verband houdende seismisch risico, (ii) de afwikkeling van schade en de kosten daarvan, (iii) de versterkingsopgave en de kosten daarvan, (iv) een bijdrage aan de regio, (v) de financiële afdrachtensystematiek en (vi) de financiële robuustheid van NAM en garanties.⁸
70. In het AoH zijn Partijen ten aanzien van de afhandeling van schade en versterking in verband met de gaswinning in Groningen het volgende overeengekomen:⁹
 - A. *Onafhankelijke publiekrechtelijke entiteit en financiering schadeafhandeling*
 - 5.1 *De Staat is voornemens zorg te dragen voor de inrichting van een onafhankelijke publiekrechtelijke entiteit (“Fonds”) die exclusief belast*

⁷ Productie E-022.

⁸ Overweging (vii) AoH (Productie E-022).

⁹ Productie E-022.

wordt met de vaststelling en afhandeling van schade door bodembeweging die het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld en de berging Norg UGS ("Bodembeweging"). De Staat heeft de intentie dat NAM niet meer zelf jegens gelaedeerden aansprakelijk zal zijn voor schade door Bodembeweging. Voor Norg is de omkering van de bewijslast niet van toepassing. Het Fonds neemt zo snel als mogelijk de taken en verantwoordelijkheden over van de recent ingestelde Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen. Het Fonds handelt exclusief alle schade door Bodembeweging waarvoor een claim wordt ingediend na 31 maart 2017 af, tenzij in het overgangsrecht anders wordt bepaald.

5.2 *NAM vergoedt alle uitgaven die door het Fonds worden gedaan bij genoemde vaststelling en afhandeling van de schade als gevolg van Bodembeweging.*

5.3 *Daarnaast betaalt NAM de uitvoeringskosten voor schadeafhandeling van het Fonds, met uitzondering van: (...)*

[...]

B. *Onafhankelijke publiekrechtelijke entiteit en financiering van versterkingsopgave*

5.5 *De Staat is voornemens zorg te dragen voor de inrichting van een onafhankelijke publiekrechtelijke entiteit ("Fonds") dat op exclusieve basis wordt belast met de uitvoering van de versterkingsopgave, inclusief de prioritering. Het Fonds stelt vast of een gebouw of een werk versterkt moet worden op basis van door de Minister vastgestelde normen. De Minister beoogt reeds vooruitlopend hierop van de versterkingsopgave een publieke taak te maken. Het is het voornemen vast te leggen dat als gevolg hiervan de zorgplicht als bedoeld in artikel 33 van de Mijnbouwwet voor zover het betreft de winning van gas uit het Groningenveld niet langer berust bij NAM.*

[...]

5.7 *NAM vergoedt alle uitgaven die door het Fonds worden gedaan voor de uitvoering van de versterkingsopgave voor zover die uitgaven betrekking hebben op het verbeteren van de veiligheid op basis van feitelijke inspecties volgens de geldende norm voor individueel risico ten gevolge van bodembewegingen, welke norm regelmatig geactualiseerd wordt op basis van nieuwe bouwkundige en seismische inzichten en de laatste inzichten over toekomstige gaswinning.*

5.8 *Daarnaast betaalt NAM de uitvoeringskosten voor de versterkingsopgave van het Fonds, met uitzondering van: (...)*

[...]

C. Overige bepalingen

5.11 De betalingen door NAM zullen worden verricht op grond van een wettelijke heffing. De hoogte van die heffing wordt gebaseerd op de daadwerkelijke uitgaven en kosten zoals genoemd in artikelen 5.2, 5.3, 5.7 en 5.8. Deze uitgaven en kosten zullen voor NAM transparant en inzichtelijk worden gemaakt. [REDACTED]

[REDACTED] De financiële bijdrage van NAM en de Staat aan de Fonds(en) zal worden bepaald op een wijze die NAM beschermt tegen mogelijke belangenconflicten van het bestuur van de Fonds(en) en/of andere partijen.

[...]

71. Ter uitvoering van het AoH heeft de Staat de afhandeling van schade en versterking in verband met de gaswinning in Groningen overgenomen van de NAM. De Staat heeft die afhandeling via de Tijdelijke wet Groningen (de “TwG”) ondergebracht bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (het “IMG”) als de in het AoH bedoelde onafhankelijke publiekrechtelijke entiteit. Het IMG is verantwoordelijk voor schadeafhandeling en versterking. De Staat legt vervolgens aan NAM heffingen op voor de kosten van schadeafhandeling en versterking en voor de daarop betrekking hebbende uitvoeringskosten van het IMG.

72. Tevens zijn Partijen ten aanzien van de financiële verplichtingen van NAM en garanties van ExxonMobil en Shell zijn Partijen in het AoH het volgende overeengekomen:¹⁰

6.5 Teneinde zorg te dragen voor de toekomstige financiële robuustheid van NAM, ten behoeve van de afbouw van de gasproductie uit Groningen conform het basispad van het kabinet, zullen Shell en ExxonMobil erop toezien dat:

- (a) NAM voorzieningen treft voor toekomstige verplichtingen voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave;*
- (b) NAM voldoende voorzieningen treft voor de opruimingsverplichtingen onder de Mijnbouwwet voor het Groningenveld;*
- (c) NAM steeds de beschikking zal hebben tot liquide middelen ter dekking van de getroffen voorzieningen;*
- (d) NAM vanaf nu geen uitkeringen aan aandeelhouders zal doen gedurende het boekjaar. De winst te behalen over de boekjaren 2018 en 2019 niet zal worden uitgekeerd en wordt toegevoegd aan de reserves. Mits [REDACTED] in stand blijft, kan NAM vanaf 2020 dividend uitkeren na afloop van elk boekjaar; en*

¹⁰ Productie E-022.

(e) NAM in staat zal zijn haar bedrijfsactiviteiten te kunnen blijven uitvoeren.

6.6 Shell en ExxonMobil zullen zorgdragen dat de bestaande Loan and Deposit Agreement (“LDA”) [REDACTED] zal worden verlengd met ingang van 8 september 2019. Het maximale leningsbedrag beschikbaar voor NAM onder de LDA blijft EUR 1,36 miljard bedragen.

6.7 Shell zal verstrekken en ExxonMobil [REDACTED] zal verstrekken, elk afzonderlijk, een ongelimiteerde garantie ter dekking van 50% van NAM's 60% aandeel in de verplichtingen ten aanzien van betalingen voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave. De Staat zal er zorg voor dragen dat EBN 40% van deze verplichtingen zal betalen.

Deze garanties zullen [REDACTED] worden afgegeven onder de opschortende voorwaarde van ondertekening van de overeenkomst(en) zoals bedoeld in artikel 6.3 en gelden tot de beëindiging van de winning uit het Groningenveld of uiterlijk tot 1 januari 2035.

Voorafgaand aan het vervallen van de garanties, zullen passende zekerheden gesteld worden voor de periode daarna.

6.8 Uiterlijk op 31 december 2019 en op het moment dat de gaswinning uit het Groningenveld lager wordt dan 12 miljard m³ per jaar, zullen de Partijen de garanties als bedoeld in artikel 6.7 actualiseren op basis van de dan te verwachten kosten voor het vergoeden van de schade en de versterkingsopgave. Een besluit tot aanpassing van de garanties behoeft de instemming van alle Partijen.

6.9 Met de lagere volumes in de latere jaren van de afbouw zal de omzet van NAM teruglopen. Mocht NAM in die periode geconfronteerd worden met grote onverwachte aardbevingsgerelateerde kosten, dan zullen Partijen te goeder trouw overleggen of er nog sprake is van een goede balans in de kostenverdeling na belasting en afdrachten.

6.10 [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

73. Uit hoofde van artikel 6.7 AoH hebben Partijen de volgende garanties aan de Staat verstrekt (de “Garantieovereenkomsten”):

- (a) de garantieovereenkomst van [REDACTED] tussen Shell en de Staat (“Garantieovereenkomst Shell”);¹¹ en
- (b) de *Guarantee Agreement* van [REDACTED] tussen Exxon [REDACTED] [REDACTED] als Guarantor en de Staat (“Garantieovereenkomst ExxonMobil”).¹²

C. Verzoeken van de Staat tot het stellen van passende zekerheden

74. Bij brief van 18 juli 2023 heeft de Staat ExxonMobil en Shell verzocht een voorstel te doen hoe en wanneer zij uitvoering zouden geven aan de verplichting tot het stellen van passende zekerheden uit artikel 6.7 van het AoH. De Staat schreef:¹³

[...]

Het kabinet heeft op 23 juni het voornemen aangekondigd om de gaswinning in het gasjaar 2023-2024 op 0 bcm vast te stellen (zie ook de Kamerbrief van 23 juni 2023). Volgens de huidige plannen blijft het komende gasjaar capaciteit beschikbaar zodat in zeer uitzonderlijke situaties nog gas kan worden gewonnen als dat nodig is. Het voornemen van het kabinet is om na het zomerreces een wetsvoorstel in te dienen om het Groningenveld per 1 oktober 2024 definitief te sluiten.

Gelet op deze voornemens van het kabinet en om tijdig duidelijkheid te hebben, ontvangt de Staat graag uiterlijk op 1 september aanstaande een voorstel van Shell en ExxonMobil over hoe en wanneer zij uitvoering zullen geven aan de verplichting tot het stellen van passende zekerheden uit artikel 6.7 van het AoH.

75. In reactie op die brief hebben ExxonMobil en Shell op 1 september 2023 aan de Staat laten weten geen formeel standpunt in te kunnen nemen voor publicatie eind september van het vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2023-2024.¹⁴

76. Shell schreef op 29 september 2023 aan de Staat:¹⁵

Het Vaststellingsbesluit Groningenveld 2023-2024 stelt de winning uit het Groningenveld per 1 oktober 2023 vast op 0 m3. Als gevolg hiervan vervalt de garantie van Shell met ingang van dezelfde datum.

Shell is bereid en heeft besloten, zonder daartoe verplicht te zijn, om hierbij met ingang van 1 oktober 2023 een garantie te stellen onder dezelfde voorwaarden als de met ingang van 1 oktober 2023 vervallen garantie, met dien verstande

¹¹ Productie VV2-33.

¹² Productie VV2-34.

¹³ Productie VV2-44.

¹⁴ Productie VV2-54.

¹⁵ Productie VV2-55 (de garantie werd door Shell op 21 december 2023 verlengd tot 30 april 2024).

dat de vervaldatum van de bij deze gestelde garantie 31 december 2023 is. Dat biedt alle betrokkenen meer tijd.

77. Op 19 oktober 2023 heeft de Staat het verzoek van 18 juli 2023 herhaald en heeft hij ExxonMobil en Shell gevraagd om vóór 15 november 2023 een voorstel te doen voor passende zekerheden.¹⁶ Op 15 november 2023 hebben ExxonMobil en Shell de Staat verzocht om met hen in gesprek te gaan over passende zekerheden.¹⁷ Op 30 november 2023 antwoordde de Staat dat gesprekken konden worden gepland na ontvangst uiterlijk 7 december 2023 van een concreet voorstel ten aanzien van passende zekerheden.¹⁸
78. Bij arbitrageaanvraag van 7 december 2023 (de “Arbitrageaanvraag”) hebben ExxonMobil en Shell deze arbitrage aanhangig gemaakt tegen de Staat, waarin zij zich op het standpunt stellen dat de garanties per 1 oktober 2023 zijn vervallen.¹⁹
79. In maart 2024 hebben Partijen overlegd over het opstellen van uitgangspunten voor gesprekken over passende zekerheden. Op 20 maart 2024 heeft de Staat aan ExxonMobil en Shell een opzet ten aanzien van *Terms of Reference* gestuurd inzake tussen Partijen te voeren gesprekken. In het concept werd aangegeven dat de gesprekken *sans préjudice* zouden plaatsvinden en dat er over en weer geen rechten aan de gesprekken zouden kunnen worden ontleend in het kader van juridische procedures, maar tegelijkertijd werd voorzien in het delen van informatie met derden “als dat nodig is voor het kunnen voeren van een juridische procedure”.²⁰ ExxonMobil en Shell lieten de Staat op 28 maart 2024 weten dat die laatste toevoeging voor hen niet acceptabel was. In de periode die daarop volgde hebben Partijen geen overeenstemming bereikt over de in de *Terms of Reference* vast te leggen vertrouwelijkheid van de gesprekken.²¹
80. Op 16 april 2024 heeft de Staat ExxonMobil en Shell nogmaals verzocht een voorstel te doen voor passende zekerheden, ditmaal uiterlijk 22 april 2024.²² In haar reactie van 23 april 2024 verzocht ExxonMobil om nader overleg om de drijfveren van de Staat voor de beperking van de vertrouwelijkheid van de te voeren gesprekken beter te begrijpen.²³ Hierna volgden opnieuw diverse gesprekken, die op het punt van vertrouwelijkheid niet tot overeenstemming hebben geleid.
81. Bij brief van 30 april 2024 schreef Shell aan de Staat dat zij de in de bijlage van die brief beschreven passende zekerheid stelt als passende zekerheid zoals in het AoH met de Staat is overeengekomen.²⁴ De Staat reageerde op 1 juli 2024 op basis van een eerste evaluatie van de

¹⁶ Productie VV2-45.

¹⁷ Productie EV2-04.

¹⁸ Productie VV2-46.

¹⁹ Arbitrageaanvraag, ¶¶ 194-196.

²⁰ Productie VV2-56.

²¹ Zie onder meer de conceptversie van de Staat van 9 april 2024 (Productie VV2-058), een vervolgvorsie van de Staat op 17 april 2024 (Productie VV2-059) en een tegenvoorstel van 22 april 2024 van ExxonMobil en Shell (Productie VV2-060).

²² Productie VV2-47.

²³ Productie VV2-61.

²⁴ Productie VV2-49.

voorgestelde passende zekerheid dat niet duidelijk is welke toegevoegde waarde deze biedt ten opzichte van de reeds bestaande afspraken zoals vastgelegd in het AoH.²⁵

82. Begin juli 2024 wees de Staat ExxonMobil er nogmaals op dat hij een voorstel wil ontvangen over hoe ExxonMobil uitvoering zal geven aan haar verplichting om passende zekerheden te stellen.²⁶
83. Op 15 en 17 oktober 2024 hebben Partijen overleg gevoerd over het in de *Terms of Reference* concretiseren van de inhoudelijke informatie die in een eventuele procedure gebruikt kan worden (de ‘metadata’). Partijen zijn het daarover niet eens geworden. Op 5 november 2024 schreef de Staat aan ExxonMobil:²⁷

De Staat handhaaft zijn aanbod om zonder voorwaarden in gesprek te gaan. Voor zover ExxonMobil alleen gesprekken wil voeren op grond van een ToR, handhaaft de Staat de door hem voorgestelde ToR van 17 april jl., inclusief de invulling van de meta data zoals door de Staat voorgesteld tijdens het overleg van 17 oktober jl. ExxonMobil kan kiezen om daarop in te gaan, of kiezen om haar verplichtingen na te komen door het stellen van passende zekerheden. Het is niet aan een partij die in verzuim is om de voorwaarden te dicteren waarop gesprekken gevoerd gaan worden.

84. Op 25 november 2024 reageerde ExxonMobil:²⁸

Helaas kunnen wij niet instemmen met je uiteenzetting van de feiten, met inbegrip van de redenen die hebben geleid tot het stopzetten van onze discussie, noch kunnen wij de stelling aanvaarden dat EM haar verplichtingen uit hoofde van het AoH niet nakomt. Wij vinden het echter in dit stadium niet zinvol over te gaan tot een gedetailleerde weerlegging van je argumenten, aangezien ons doel nog steeds is om te goeder trouw te proberen of we eventuele meningsverschillen tussen ons kunnen oplossen door middel van dialoog. Dit verklaart waarom wij altijd hebben aangedrongen op besprekingen ‘sans prejudice’ en met precies omschreven Terms of Reference (ToR) die deze ‘sans préjudice’ en de vertrouwelijkheid van de discussies waarborgen.

85. In juni 2025 heeft NAM een dividenduitkering aan ExxonMobil en Shell gedaan van EUR 3 miljard.²⁹ Naar aanleiding van de dividenduitkering is tussen de Staat en ExxonMobil en Shell gecorrespondeerd over de solvabiliteitspositie van NAM.³⁰
86. Op 21 juli 2025 sommeerde de Staat ExxonMobil en Shell om uiterlijk op 18 augustus 2025 garanties te doen verstrekken respectievelijk te verstrekken aan de Staat tegen de voorwaarden

²⁵ Productie VV2-48.

²⁶ Productie VV2-50.

²⁷ Productie VV2-63.

²⁸ Productie VV2-64.

²⁹ Productie VV2-37.

³⁰ Producties VV2-38 tot en met VV2-43.

genoemd in de Garantieovereenkomsten.³¹ Op 13 augustus 2025 reageerde ExxonMobil dat zij al op 25 november 2024 heeft aangegeven open te staan voor een discussie over passende zekerheden op basis van overeen te komen *Terms of Reference*, waarin wordt vastgelegd dat dergelijke besprekingen op vertrouwelijke en *sans préjudice* basis zullen worden gevoerd.³² Op 18 augustus 2025 reageerde Shell dat zij op 30 april 2024 passende zekerheid heeft gesteld en dat zij bereid blijft toelichting te geven op de verstrekte passende zekerheid en om met de Staat in gesprek te gaan, “*op basis van een overeen te komen redelijke en gebruikelijke ‘sans-préjudice’-afpraak.*”³³

87. Bij brief van 18 september 2025 stelde de Staat vast dat ExxonMobil en Shell beide geen gehoor hebben willen geven aan de sommatie van de Staat, zodat de Staat niets anders restte dan het scheidsgerecht om voorlopige voorzieningen te vragen.³⁴ De Staat verzocht later die dag het scheidsgerecht om in afwachting van de uitspraak ten gronde voorlopige voorzieningen te treffen op grond van artikel 35 NAI Arbitragereglement.

V. DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

88. In dit hoofdstuk van het vonnis geeft het scheidsgerecht een overzicht van de voornaamste standpunten van Partijen. Het scheidsgerecht zal eerst het standpunt en de verzoeken van de Staat weergeven (onderdelen A en B), waarna het standpunt en de conclusie van de ExxonMobil en Shell zullen worden weergegeven (onderdelen C en D).

A. Het standpunt van de Staat

De afspraken in het AoH

89. De Staat meent dat hij in het AoH met ExxonMobil en Shell afspraken heeft gemaakt waardoor ExxonMobil en Shell garant staan indien NAM niet aan haar betalingsverplichtingen zou kunnen voldoen. Shell en ExxonMobil zijn op grond van het AoH verplicht om – voorafgaand aan het vervallen van de bestaande garanties – (vervangende) passende zekerheden te stellen voor eventuele kosten met betrekking tot de schadeafhandeling en versterkingsoperatie voor de periode na de beëindiging van de gaswinning. De garanties zijn opgenomen in het AoH in vervolg op de publieke verzekering van Eiseressen aan de Staat dat zij garant zouden staan voor de verplichtingen van NAM. De Staat stelt dat ExxonMobil en Shell die afspraak niet nakomen.³⁵
90. Tijdens de onderhandelingen over het AoH is volgens de Staat aanvankelijk gesproken over door ExxonMobil en Shell ieder afzonderlijk te verstrekken gelimiteerde garanties ter dekking van 100% van de wettelijke en contractuele verplichtingen van NAM. Voor ExxonMobil was de voorgestelde oplossing mede om jaarrekeningtechnische redenen niet aanvaardbaar. Vanaf

³¹ Productie VV2-51.

³² Productie VV2-52.

³³ Productie VV2-53.

³⁴ Productie VV2-65.

³⁵ Verzoek VoVo-2, ¶¶ 2.1-2.2; Pleitnota I Staat, ¶ 2.1.

mei 2018 stond volgens de Staat als uitgangspunt vast dat ExxonMobil en Shell elk afzonderlijk ongelimiteerde garanties zouden verstrekken via Shell Nederland B.V. respectievelijk Exxon

Uiteindelijk heeft dat geleid tot de overeengekomen tekst van de artikelen 6.7 en 6.8 van het AoH, waaruit volgens de Staat onmiskenbaar volgt dat zolang er kosten zijn van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave, zekerheden vanwege ExxonMobil en Shell zullen moeten worden gesteld.³⁶

91. De Staat stelt dat de komende jaren die zekerheden nog noodzakelijk zijn. Hoewel het Groningenveld inmiddels is gesloten, blijven de seismiciteit in de ondergrond met kans op zware aardbevingen, de verwachte bodemdaling en de risico's daarvan (zoals schade) naar verwachting nog jaren doorgaan. Ook het versterken van onveilige gebouwen in Groningen is nog niet afgerond. De omvang van de betalingsverplichtingen van NAM is echter niet nauwkeurig vooraf vast te stellen; die hangt af van te veel variabelen.³⁷ De Staat meent dat buiten kijf staat dat deze betalingsverplichtingen zeer omvangrijk zijn en vooralsnog zullen blijven en dat de Staat er dus belang bij heeft zekerheden te verkrijgen voor het geval NAM die kosten niet zou betalen.³⁸
92. De Garantieovereenkomsten die op basis van artikel 6.7 van het AoH zijn gesloten, bevatten onafhankelijke abstracte garanties die inhouden dat telkens wanneer NAM enig bedrag onder haar betalingsverplichtingen uit hoofde van het AoH niet betaalt zodra dit bedrag opeisbaar is, zowel ExxonMobil als Shell ieder 30% van het opeisbare bedrag voldoet. De onder de beide Garantieovereenkomsten verstrekte garanties gelden tot de beëindiging van de winning uit het Groningenveld (dan wel 1 januari 2035), waarbij in de Garantieovereenkomsten (nogmaals) is vastgelegd dat voorafgaand aan het vervallen van de garanties passende zekerheden zouden worden gesteld voor de periode daarna.³⁹

Passende zekerheden

93. De Staat voert aan dat de stelling van ExxonMobil en Shell dat de garanties geheel zijn vervallen als gevolg van het einde van de gaswinning uit het Groningenveld, zonder dat zij tevoren passende zekerheid hebben gesteld, haaks staat op publieke toezeggingen van ExxonMobil en Shell en het principe dat zij in zullen staan voor NAM (ook na het einde van de gaswinning) en

³⁶ Verzoek VoVo-2, ¶ 2.3.

³⁷ De Staat verwijst in dit verband (Verzoek VoVo-2, ¶ 2.4.3) naar de inzichten uit het voortdurende Kennisprogramma Effecten Mijnbouw, de meest recente voorspellingen van de na-ijleffecten van de gaswinning, veranderende inzichten rond effecten van bodemsamenstelling op aardbevingsbestendigheid van gebouwen, verdere ontwikkeling van de stand van kennis rond (diepe) bodemdaling, veranderende inzichten rond opslingereffecten bij wierden, wijzigingen in de financiële robuustheid van NAM, ontwikkeling van het algemene prijspeil en de vormgeving van een eventuele regeling voor de vergoeding van gederfd woongenot, welke schadesoort tot op heden nog niet wordt afgehandeld. Zie ook Pleitnota I Staat, ¶ 1.3, verwijzend naar Staatstoezicht op de Mijnen, 'Staat van de veiligheid van Groningen in verband met de voormalige gaswinning', 7 april 2025 (Productie VV2-30).

³⁸ Verzoek VoVo-2, ¶ 2.4.

³⁹ Verzoek VoVo-2, ¶ 3.1.

in strijd is met hun verplichtingen uit de AoH en de Garantieovereenkomsten. Het einde van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie is volgens de Staat bepaald nog niet in zicht. NAM zal in de komende jaren aanzienlijke kosten moeten maken, terwijl haar inkomsten uit mijnbouw de komende jaren verder zullen aflopen. Of en wanneer NAM niet kan (of wil) betalen, is voor de Staat pas achteraf waar te nemen – als het te laat is. De Staat kan niet vooraf controleren welke besluiten NAM neemt en evenmin kan de Staat beoordelen wat de financiële gevolgen voor NAM kunnen zijn van haar bedrijfsvoering. De Staat wijst in dit verband op de recente verkoop van NAM's activiteiten op de Noordzee aan Tenaz Energy en de dividenduitkering van NAM aan ExxonMobil en Shell van EUR 3 miljard (en de weigering van ExxonMobil en Shell om inzicht te verschaffen in de solvabiliteit van NAM op korte en langere termijn). Het belang van de Staat bij op eerste afroep beschikbare zekerheden van ExxonMobil en Shell die passen bij de (potentiële) betalingsverplichtingen van NAM is daarmee gegeven.⁴⁰

94. De Staat stelt dat voor de vraag wat passende zekerheden zijn, de verhaalspositie van NAM niet van belang is. “Passend” verwijst volgens de Staat naar zekerheid die proportioneel is in het licht van de omstandigheden, de betrokken verplichtingen en belangen, en de mate van onzekerheid omtrent de omvang van de betalingsverplichting. Hoe waarschijnlijk het is dat ooit onder die garanties zou worden getrokken is in de ogen van de Staat geen relevante factor. Precies zoals het geval was bij het aangaan van het AoH, zijn de kosten die voor rekening van NAM komen en zullen komen omvangrijk en niet met voldoende zekerheid in te schatten. Tegen die achtergrond stelt de Staat dat het redelijk is om zeker te stellen dat garanties van of vanwege ExxonMobil en Shell van kracht zijn die deze verplichtingen zonder meer blijven dekken. Dat klemmt te meer in het licht van de in de vorige paragraaf gememoreerde omstandigheden.⁴¹
95. De Staat heeft ExxonMobil en Shell diverse malen schriftelijk verzocht om (een voorstel te doen om) hun verplichting na te komen om passende zekerheden te stellen. De door ExxonMobil en Shell gestelde harde voorwaarde voor de nakoming van hun verplichting tot het stellen van passende zekerheden dat de Staat besprekingen met hen gaat voeren op vertrouwelijke basis, ‘*sans préjudice*’, vindt volgens de Staat geen steun in het AoH. In het licht van de lopende procedures en (publieke) verantwoordingsverplichtingen van de Staat is de vermeende voorwaarde ten aanzien van de vertrouwelijkheid bovendien onwerkbaar en onredelijk. Als voorstellen ontoereikend zijn, moet de Staat dat inhoudelijk kunnen toelichten aan het scheidsgerecht en in voorkomende gevallen aan de Tweede Kamer. Gesprekken op basis van vertrouwelijkheid zijn gebruikelijk bij het verkennen van de mogelijkheid tot een oplossing van een geschil (zoals bij schikkingsonderhandelingen); niet bij het bespreken van de wijze waarop twee professionele partijen – die reeds in verzuim zijn – hun contractuele verplichtingen zullen nakomen.⁴²
96. De door Shell op 30 april 2024 aan de Staat gezonden “Garantie” vormt volgens de Staat evenmin een passende zekerheid. Het is niet meer dan een soort borgstelling tot maximaal

⁴⁰ Verzoek VoVo-2, ¶ 3.2.

⁴¹ Verzoek VoVo-2, ¶ 3.3; Pleitnota Staat, ¶¶ 3.11-3.14.

⁴² Verzoek VoVo-2, ¶¶ 4.1-4.2.

EUR 340 miljoen, tenzij al onder een noodkrediet is getrokken, met bovendien slechts beperkte inroepingsmogelijkheden voor de Staat.⁴³

Garanties zoals gesteld onder de Garantieovereenkomsten zijn onverminderd passend

97. Toen het AoH in 2018 werd gesloten, bestond de verwachting (en in ieder geval de hoop) dat na een paar jaar meer zekerheid zou bestaan over de omvang van de nog resterende betalingsverplichtingen van NAM. Er is volgens de Staat geen sprake van een wezenlijk verminderde ‘*exposure*’ van NAM in 2025 en de komende jaren dan anno 2018 het geval was. Eerder het tegendeel. NAM heeft onverminderd omvangrijke betalingsverplichtingen die bovendien geleidelijk, maar ook zeer abrupt (bijvoorbeeld een onverwacht grote aardbeving) significant kunnen toenemen. Voor de passende zekerheden die ExxonMobil en Shell op grond van het AoH moeten stellen is op zichzelf genomen niet doorslaggevend wat de vermogenspositie van NAM is. De onzekerheden zijn nog steeds te onvoorspelbaar en de omvang van de verplichtingen te groot om te kunnen concluderen dat geen *parent company guarantee* meer nodig is. Het laten voortduren van de ongelimiteerde garanties zoals die zijn overeengekomen in het AoH en nader uitgewerkt in de garantieovereenkomsten, is volgens de Staat dan ook passend, zeker voor de duur van het geding.⁴⁴ Het subsidiaire verzoek biedt daarnaast de mogelijkheid om maatwerk toe te passen, als het primaire verzoek om wat voor reden dan ook niet (volledig) toewijsbaar wordt geacht.⁴⁵

Relevante parameters voor passende zekerheden

98. In het kader van een mogelijke maatwerkoplossing voor passende zekerheden stelt de Staat dat wat voor hem ‘passend’ is wordt beïnvloed door de volgende vier parameters.
99. Ten eerste is er onzekerheid omtrent de omvang van de betalingsverplichtingen van NAM en de periode waarin deze zullen blijven ontstaan. Hoewel het Groningenveld inmiddels is gesloten, blijven de seismiciteit met kans op zware aardbevingen, de verwachte bodemdaling en de risico’s daarvan (zoals schade en de noodzaak tot versterking) naar verwachting nog jaren doorgaan. Ook het versterken van onveilige gebouwen in (de omgeving van) het Groningenveld is nog niet afgerond. Al is de verwachting op langere termijn dat het einde van de gaswinning uiteindelijk tot minder aardbevingen en (dus) minder aardbevingskosten zal leiden, op (in ieder geval) de kortere termijn blijft het verloop van de seismiciteit intrinsiek grillig, en is zij bepaald niet weg in het aardbevingsgebied. De Staat verwijst daarbij naar een recente beving op 14 november 2025 bij Zeerijp (met een magnitude van 3,4 op de Schaal van Richter), een analyse van TNO, waaruit zou volgen dat de kans circa 1 op 5 is dat zich voorafgaand aan of in het gasjaar 2033/2034 een nóg zwaardere beving voordoet,⁴⁶ en rapportages van NAM. De Staat

⁴³ Verzoek VoVo-2, ¶ 4.3.

⁴⁴ Verzoek VoVo-2, ¶ 5.1; Pleitnota I Staat, ¶¶ 5.1-5.2; Memorie Staat, ¶ 3.1.

⁴⁵ Pleitnota I Staat, ¶ 6.1.

⁴⁶ TNO, Publieke Seismische Dreigings- en Risicoanalyse Groningen gasveld 2023 (Productie VV2-70).

meent dat op basis van de beschikbare modellen de kans op zware aardbevingen in de komende jaren, met alle gevolgen van dien, significant blijft.⁴⁷

100. Ten tweede is er onzekerheid over de financiële robuustheid van NAM. Met het einde van de gaswinning en de verkoop van NAM's andere bedrijfsactiviteiten, gaat NAM langzaamaan over van een *going concern* naar een organisatie die slechts nog blijft bestaan zolang de schadeafhandeling, versterkingsopgave en ontmanteling voortduren. Bij een verliesscenario draagt NAM op termijn zelfs 60% van de kosten in de Maatschap Groningen, terwijl in een winstscenario de verdeling van opbrengsten en kosten 73% voor de Staat en 27% voor NAM bedraagt. Een recent onderzoek van Rabobank schaaft het kredietrisico op NAM als "*hoog*" in.⁴⁸ De enige omvangrijke bron van toekomstige inkomsten van NAM is volgens de Staat (de winning van) het kussengas uit de Norg UGS en de en Grijskerk UGS, maar of en wanneer dat kussengas gewonnen mag worden is vooralsnog onzeker, net als het onzeker is of ExxonMobil en Shell de daarmee gemoeide winsten in NAM zullen laten totdat de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie zijn afgerond. Bovendien verschillen de aardbevingsgerelateerde voorzieningen van NAM (ultimo 2024: EUR 1,9 miljard) ook volgens NAM "*significant*" van de jaarlijks gepubliceerde ramingen voor schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. Daar komt bij dat ook bij de voorzieningen voor NAM's omvangrijke ontmantelingsverplichtingen op grond van de Mijnbouwwet zich tegenvallers kunnen voordoen. Ten slotte zal op [REDACTED] de *Loan and Deposit Agreement*, die ExxonMobil en Shell op grond van artikel 6.6 AoH hebben verlengd, komen te vervallen. Het maximale leningsbedrag van EUR 1,36 miljard staat dan niet langer ter beschikking van NAM. Hieruit blijkt volgens de Staat dat zonder steun van haar aandeelhouders NAM niet in voldoende mate financieel robuust is om haar betalingsverplichtingen na te blijven komen.⁴⁹
101. Ten derde wijst de Staat op het risico dat een zakelijke afweging van scenario's tot het faillissement van NAM kan leiden, als de aandeelhouders uiteindelijk toch niet de volledige verantwoordelijkheid nemen voor NAM's betalingsverplichtingen. Dat is voor de Staat een onaanvaardbaar scenario. Iedere vorm van zekerheid waarbij een garantie beperkt is tot een bepaald bedrag herbergt het risico voor de Staat dat daarmee een calculeerbare afweging gemaakt kan worden tussen faillissement en verantwoordelijkheid nemen. Dit is wat de Staat betreft doorslaggevend bij de bepaling welke zekerheid passend is.⁵⁰
102. De vierde en laatste relevante factor is volgens de Staat de mate waarin zekerheidstelling bezwaarlijk is voor ExxonMobil en Shell en op welke wijze de Staat daaraan tegemoet kan komen. Een afroepgarantie afgegeven door een aandeelhouder, is niet kostbaar en ook niet uitzonderlijk bezwarend, zeker niet als het al het doel was van de aandeelhouder(s) om voor hun dochtervennootschap in te staan. De Staat begrijpt echter dat de schoen bij ExxonMobil en Shell lijkt te wringen bij het "*eerst betalen, dan praten*"-karakter van de onder de

⁴⁷ Memorie Staat, ¶ 2.2.

⁴⁸ Rapport Rabobank, Indicatieve credit rating Nederlandse Aardolie Maatschappij, 14 november 2025 (Productie VV2-71).

⁴⁹ Memorie Staat, ¶ 2.3.

⁵⁰ Memorie Staat, ¶ 2.4.

Garantieovereenkomsten verstrekte zekerheden. De Staat is bereid aan die zorg tegemoet te komen.⁵¹

103. De Staat komt daarmee tot de volgende parameters voor passende zekerheden voor de duur van de hoofdzaak:⁵²
- (a) Passende zekerheden moeten de Staat bescherming bieden, ook in geval van situaties waarin de kosten voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave veel hoger uitvallen dan NAM (en de Staat) nu verwacht, bijvoorbeeld als gevolg van (meerdere) zware aardbevingen.
 - (b) Van passende zekerheden moet een disciplinerende werking uitgaan die tot gevolg heeft dat ExxonMobil en Shell er belang bij (blijven) hebben dat NAM haar verplichtingen blijft nakomen.
 - (c) Onder geen beding mag het faillissement van NAM een calculeerbare ‘optie’ worden voor ExxonMobil en Shell.
 - (d) Daar waar voor de hoofdverplichtingen van NAM het principe “*eerst betalen, dan praten*” geldt, kan wat de Staat betreft voor passende zekerheden het principe “*eerst bepalen, dan betalen*” gelden.

Acceptabele zekerheden die voor de Staat passend zijn

104. De Staat blijft van opvatting dat de Garantieovereenkomsten niet kunnen zijn vervallen zonder dat passende zekerheden zijn gesteld. Die vraag zal worden behandeld in de hoofdzaak. Een afroepgarantie, zoals opgenomen in de Garantieovereenkomsten, zou wat de Staat betreft als voorlopige voorziening onverminderd passend zijn gezien de onzekerheden. Totdat op zijn reconventionele vorderingen is beslist, zal de Staat echter genoeg nemen met subsidiaire zekerheid binnen de hiervoor genoemde parameters.
105. De Staat stelt voor om (i) de Shell Garantieovereenkomst (uit praktische overwegingen) als voorbeeld te nemen voor de garantieovereenkomst die zou gelden voor – kort gezegd – de duur van de hoofdzaak, zoals hierna gespecificeerd (de “Interim Garantieovereenkomst”) en daarin (ii) het principe “*eerst bepalen, dan betalen*” tot uitdrukking te brengen. Dit voorstel zal hierna in meer detail worden besproken.⁵³
106. De Staat meent dat dit arrangement passend is, omdat het de Staat zekerheid biedt, ook als zich onzekere, onverwachte gebeurtenissen voordoen. Als NAM aan haar verplichtingen voldoet, is de kans dat ooit onder de secundaire Interim Garantieovereenkomsten wordt getrokken nihil. Oneigenlijk gebruik door de Staat is uitgesloten, door het “*eerst bepalen, dan betalen*”-uitgangspunt. Het arrangement werkt naar verwachting disciplinerend: ExxonMobil en Shell

⁵¹ Memorie Staat, ¶ 2.5.

⁵² Memorie Staat, ¶ 2.6.

⁵³ Memorie Staat, ¶¶ 3.3-3.4.

Eiseressen zullen – in de wetenschap dat zij uiteindelijk aangesproken zouden kunnen worden voor betalingsverplichtingen van NAM – prudent dividendbeleid voeren en ook overigens ervoor zorgen dat NAM financieel robuust blijft; dat is volgens de Staat immers in hun eigen financiële belang.⁵⁴

Procedurele aspecten

107. De Staat stelt dat uit de Memorie van Eis van 5 juni 2025 volgt dat er volgens ExxonMobil en Shell op dit moment geen zekerheden van kracht zouden zijn. Hierdoor draagt de Staat het risico dat NAM haar verplichtingen ter zake van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave niet nakomt. De verzochte voorlopige voorziening beoogt die onacceptabele situatie weg te nemen en strekt ertoe dat het scheidsgerecht iedere onzekerheid daaromtrent voor de duur van dit geding wegneemt. Het op het AoH gebaseerde verzoek van de Staat hangt voldoende samen met de vorderingen in de hoofdzaak. De Staat voert aan bij de verzochte voorziening ook een voldoende en spoedeisend belang te hebben. Van hem kan ook niet worden gevergd dat hij een (eind)vonniss in de aanhangige arbitrage afwacht, gezien de omvang van de toekomstige verplichtingen van NAM (in ieder geval vele miljarden), de betrokken maatschappelijke belangen en de bestaande onzekerheden. De Staat acht een aan een veroordeling te verbinden dwangsom van, kort gezegd, EUR 10 miljoen per dag dat ExxonMobil en Shell de veroordeling niet nakomen passend, gelet op de op het spel staande belangen.⁵⁵

B. De verzoeken van de Staat

108. De Staat verzoekt daarom het scheidsgerecht bij arbitraal vonnis, bij wege van voorlopige voorziening op grond van artikel 35 NAI Arbitragereglement, voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:⁵⁶

Primair:

Shell Nederland B.V. te veroordelen binnen zeven (7) dagen na het vonnis een ongelimiteerde garantie te verstrekken aan de Staat, en ExxonMobil Holding Company Holland LLC te veroordelen binnen zeven (7) dagen na het vonnis ■

aan de Staat een ongelimiteerde garantie verstrekt,

in beide gevallen voor de duur van het geding (dus totdat in het arbitraal geding ten gronde eindvonnis zal zijn gewezen); en voor het overige tegen voorwaarden die materieel gelijk zijn aan de voorwaarden uit de Garantieovereenkomsten van ■,

dit alles, elk afzonderlijk, op straffe van een dwangsom van EUR 10 miljoen voor iedere dag of gedeelte daarvan dat Shell Nederland B.V. en/of ExxonMobil Holding Company Holland LLC niet aan deze veroordeling voldoet;

⁵⁴ Memorie Staat, ¶ 3.5.

⁵⁵ Verzoek VoVo-2, ¶ 6.

⁵⁶ Verzoek VoVo-2, ¶ 7, als bevestigd in Memorie Staat, ¶ 4.

Subsidiair:

Shell Nederland B.V. en ExxonMobil Holding Company Holland LLC te veroordelen binnen zeven (7) dagen na het vonnis in goede justitie door het Scheidsgerecht te bepalen zekerheid te verstrekken aan de Staat,

dit alles, elk afzonderlijk, op straffe van een dwangsom van EUR 10 miljoen voor iedere dag of gedeelte daarvan dat Shell Nederland B.V. en/of ExxonMobil Holding Company Holland LLC niet aan deze veroordeling voldoet; en

In alle gevallen:

Shell Nederland B.V. en ExxonMobil Holding Company Holland LLC te veroordelen tot betaling van de kosten van de Staat in verband met deze voorlopige voorziening.

C. Het standpunt van ExxonMobil en Shell

109. ExxonMobil en Shell stellen dat de ongelimiteerde garanties die in [REDACTED] zijn gesteld bij het einde van de gaswinning op 1 oktober 2023 zijn vervallen. Het AoH voorziet niet in nieuwe ongelimiteerde garanties na afloop van de gaswinning, maar in passende (andere) zekerheden, zodat er geen grondslag is voor het primaire verzoek van de Staat. Het subsidiaire verzoek van de Staat dat ExxonMobil en Shell een door het Scheidsgerecht te bepalen passende zekerheid stellen, dient als onvoldoende onderbouwd, te complex en zonder voldoende belang ook te worden afgewezen. Voor zover nodig doen ExxonMobil en Shell ook nog een beroep op opschorting.⁵⁷

De in [REDACTED] gestelde ongelimiteerde garanties zijn vervallen

110. ExxonMobil en Shell betogen dat Partijen in het AoH zijn overeengekomen dat ExxonMobil en Shell ongelimiteerde garanties zouden (doen) verstrekken ter dekking van hun respectievelijke aandeel in NAM's betalingsverplichtingen onder het AoH, zoals omschreven en ingeperkt in artikel 5 AoH. De op [REDACTED] door Exxon [REDACTED] en Shell afgegeven ongelimiteerde garanties hadden een beperkte duur en zouden komen te vervallen (i) bij het beëindigen van de gaswinning of ii) uiterlijk op 1 januari 2035. Met het einde van de gaswinning per 1 oktober 2023 vervielen de garanties. De verwijzingen van de Staat naar (eerdere) toezeggingen van ExxonMobil en Shell en het herzieningsmechanisme zijn dan ook niet van belang.⁵⁸
111. Voor de periode na het verval van de garanties zijn Partijen in het AoH overeengekomen dat andere passende zekerheden zouden worden gesteld door ExxonMobil en Shell. Tijdens de onderhandelingen over het AoH hebben Partijen niet gesproken over wat verstaan moest worden onder het begrip passende zekerheid. Partijen waren het volgens ExxonMobil en Shell wel eens dat de zekerheid moet 'passen' bij de omstandigheden na het vervallen van de ongelimiteerde

⁵⁷ MvA VoVo-2, ¶¶ 1-6.

⁵⁸ MvA VoVo-2, ¶¶ 7-16.

garanties. Relevante omstandigheden in dat verband zijn onder andere de verwachte betalingsverplichtingen van NAM en haar draagkracht. ExxonMobil en Shell menen dat de Staat bij de gesprekken over passende zekerheden tegenstrijdige posities heeft ingenomen, met name over de condities (meer in het bijzonder de vertrouwelijkheid en de *sans préjudice* basis) waaronder de gesprekken zouden moeten plaatsvinden.⁵⁹

NAM kan ruimschoots de heffingen van de Staat voldoen

112. ExxonMobil en Shell voeren aan dat eind 2017 de liquide middelen van NAM [REDACTED] [REDACTED] bedroegen op een balanstotaal van [REDACTED]. Het eigen vermogen van NAM bedroeg [REDACTED] en haar solvabiliteitsratio kwam daarmee uit op [REDACTED]. Vanwege de zorgen van de Staat over NAM's financiële situatie zijn Partijen destijds in het AoH overeengekomen dat ExxonMobil en Shell erop zouden toezien dat: (i) NAM voorzieningen treft voor haar toekomstige betalingsverplichtingen voor schadeafhandeling en versterking; (ii) NAM steeds voldoende liquide middelen beschikbaar heeft om de getroffen voorzieningen te dekken; (iii) NAM geen dividenduitkeringen doet in 2018 en 2019 en vanaf 2020 slechts voor zover NAM (na uitkering) [REDACTED] behoudt; en (iv) de looptijd van de bestaande *Loan and Deposit Agreement* van EUR 1,36 miljard [REDACTED] wordt verlengd.⁶⁰
113. Inmiddels is volgens ExxonMobil en Shell de financiële positie van NAM significant verbeterd. NAM beschikte per [REDACTED] (na de dividenduitkering) over [REDACTED] aan liquide middelen op een balanstotaal van [REDACTED]. Het eigen vermogen van NAM was per 30 juni 2025 [REDACTED] en NAM's solvabiliteitsratio kwam daarmee uit op [REDACTED]. In aanvulling op de [REDACTED] aan liquide middelen waarover NAM per 30 juni 2025 kon beschikken, had zij op die datum (per saldo) [REDACTED] aan kortlopende leningen aan GasTerra B.V. verstrekt op basis van een *Loan and Deposit Agreement* met GasTerra B.V. en kon NAM nog EUR 1,36 miljard lenen van haar aandeelhouders onder de *Loan and Deposit Agreement*. Per 30 juni 2025 beschikte NAM daarmee over [REDACTED] aan (liquide) middelen. Bovendien staat de waarde van het kussengas in de Norg UGS en de Grijpskerk UGS niet op de balans van NAM. Dat kussengas, dat op korte termijn of uiterlijk over enkele jaren kan worden geproduceerd grotendeels zonder additionele investeringen, heeft een waarde van zo'n [REDACTED].⁶¹
114. Tegelijkertijd zijn NAM's betalingsverplichtingen conform artikel 5 AoH volgens ExxonMobil en Shell sinds 2018 sterk afgenomen. ExxonMobil en Shell stellen dat de seismiciteit eerder en sneller is afgenomen dan in 2018 voorzien, waardoor zich veel minder en minder krachtige bevingen voordoen, er ook minder schades zijn en er geen noodzaak meer is voor versterkingen voor de veiligheid. Bovendien heeft NAM sinds 2018 voor rekening en risico van de Maatschap Groningen ruim EUR 3,9 miljard aan (door de Staat geclaimde) kosten voor schadeafhandeling

⁵⁹ MvA VoVo-2, ¶¶ 17-29.

⁶⁰ MvA VoVo-2, ¶ 30. Onder de *Loan and Deposit Agreement* kan NAM dus tot EUR 1,36 miljard lenen van ExxonMobil en Shell, maar ook gelden bij hen stallen, waarover NAM op een later moment weer kan beschikken (bovenop de EUR 1,36 miljard).

⁶¹ MvA VoVo-2, ¶¶ 31-33.

en versterking aan de Staat voldaan, waarvan het NAM-aandeel (60%) EUR 2,34 miljard bedraagt.⁶² ExxonMobil en Shell hebben begrepen dat de Staat van plan is om over 2024 in totaal EUR 1,5 miljard te heffen van NAM in verband met kosten van de schadeafwikkeling en de versterkingsoperatie. De Staat verwacht volgens de Voorjaarsnota 2025 voor de jaren 2025 tot en met 2031 EUR 7,422 miljard van NAM te heffen.⁶³ De hierboven weergegeven door de Staat verwachte 'betalingsverplichtingen' zijn naar het oordeel van NAM, ExxonMobil en Shell veel te hoog. Echter, zelfs als zij zouden kloppen dan zijn de (meer dan) [REDACTED] aan middelen waarover NAM kan beschikken ruimschoots voldoende om de respectievelijk tot 2031 (EUR 5,353 miljard) en tot het vonnis in fase 1 (EUR 3,101 miljard) door de Staat verwachte 'betalingsverplichtingen' te voldoen. Daarbij heeft NAM volgens ExxonMobil en Shell nog omvangrijke vorderingen op de Staat, waarover in de eerste fase van deze arbitrage duidelijkheid zal ontstaan.⁶⁴

Ook belangenafweging leidt tot afwijzing van het verzoek

115. ExxonMobil en Shell menen dat het door de Staat beweerde risico dat hij gedurende deze arbitrage het risico zou lopen dat NAM haar (door de Staat geprojecteerde) betalingsverplichtingen niet zou kunnen voldoen tegen de achtergrond van het voorgaande denkbeeldig is. NAM heeft bovendien alle aan haar opgelegde heffingen tijdig voldaan alsook de opgelegde overwinstbelasting. Tegenover dit denkbeeldige belang van de Staat, staan de reële belangen van ExxonMobil en Shell. Het stellen van omvangrijke garanties, heeft een negatieve impact op de beurswaarde en de kredietwaardigheid van de garantiegiver en de groep wat kan leiden tot hogere financieringskosten, en leidt tot opportuniteitskosten doordat er geld beschikbaar moet worden gehouden dat niet rendabel geïnvesteerd kan worden. Daarbij komt dat het risico bestaat dat de Staat een eventueel te stellen zekerheid zal misbruiken om betaling van terecht betwiste facturen te bewerkstelligen. Al op die gronden moeten de verzoeken van de Staat worden afgewezen.⁶⁵
116. De Staat kán bovendien volgens ExxonMobil en Shell geen nakoming eisen van enige verplichting om zekerheid te stellen, waar de Staat zelf tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen onder het AoH door onder andere excessieve heffingen aan NAM op te leggen in strijd met artikel 5. ExxonMobil en Shell zijn daardoor bevoegd tot opschorting.⁶⁶

⁶² Het (bruto) aandeel van NAM bedraagt EUR 2,34 miljard (60%) van het totaal van EUR 3,9 miljard vanwege haar financiële belang van 60% in de Maatschap Groningen. Het netto aandeel van NAM in de kosten en resultaten van de Maatschap bedraagt echter circa 27% (vanwege afdracht van onder andere winstaandeel en vennootschapsbelasting). Het aandeel van NAM in de kosten loopt echter op tot 60% in een situatie dat NAM haar kosten niet meer kan afzetten tegen de omzet. Zie MvA VoVo2, voetnoot 57.

⁶³ Productie EV2-11.

⁶⁴ MvA VoVo-2, ¶¶ 34-41.

⁶⁵ MvA VoVo-2, ¶¶ 42-48.

⁶⁶ MvA VoVo-2, ¶ 49.

Verzoeken missen ook anderszins voldoende grond

117. ExxonMobil en Shell betogen daarnaast dat – anders dan de Staat betoogt – de situatie thans (in voor NAM positieve zin) volstrekt anders is dan in 2018. Bovendien brengt de in het AoH overeengekomen systematiek voor de vervanging van de ongelimiteerde garanties, met zich dat “*passende zekerheid*” per definitie geen “*ongelimiteerde garantie*” is. Het primaire verzoek faalt ook om die reden. Het subsidiaire verzoek van de Staat, dat het scheidsgerecht zelf een passende zekerheid zou dienen te bepalen, is evenmin toewijsbaar, omdat daarover niets (gemotiveerds) gesteld is.⁶⁷

Kader voor beoordeling van Verzoek VoVo-2

118. Indien desalniettemin toch het Verzoek VoVo-2 voor (gedeeltelijke) toewijzing in aanmerking zou komen, menen ExxonMobil en Shell dat een beoordeling zowel het contractuele kader op grond van het AoH als de procedurele context in ogenschouw dienen te worden genomen. Een voorlopige voorziening kan slechts worden getroffen in spoedeisende zaken waarin, gelet op de belangen van partijen, een onmiddellijke voorziening bij voorraad is vereist.⁶⁸ De te stellen passende zekerheden dienen dus niet verder te reiken dan strikt noodzakelijk, waarbij de gerechtvaardigde belangen over en weer moeten worden betrokken. Deze procedurele context brengt met zich dat terughoudendheid moet worden betracht bij de beoordeling van het verzoek. Contractueel uitgangspunt is dat passende zekerheden iets anders zijn dan de vervallen ongelimiteerde garanties.⁶⁹

Relevante parameters voor passende zekerheden

119. In het kader van een mogelijke maatwerkoplossing voor passende zekerheden stellen ExxonMobil en Shell dat wat voor hen ‘passend’ is wordt beïnvloed door de volgende vijf parameters.
120. Ten eerste bepaalt de periode waarvoor de zekerheden dienen te gelden over welke periode de betalingsverplichtingen van NAM en haar (verwachte) vermogenspositie in ogenschouw dienen te worden genomen. ExxonMobil en Shell menen dat enige uit hoofde van het Verzoek VoVo-2 te stellen zekerheid slechts betrekking dient te hebben op de periode totdat het scheidsgerecht – naar verwachting in de loop van 2028 – in fase 1 van deze arbitrage een beslissing heeft genomen over de eisen in reconventie ten aanzien van de passende zekerheden. De betalingsverplichtingen van NAM en haar (verwachte) vermogenspositie in de relevante periode tot het verwachte (deel)vonnis van het scheidsgerecht aan het einde van fase 1 zijn daarmee bepalende factoren voor tijdelijke zekerheid.⁷⁰

⁶⁷ MvA VoVo-2, ¶¶ 50-55.

⁶⁸ Art. 35(2) NAI Arbitragereglement.

⁶⁹ Memorie Eiseressen, ¶¶ 4-9.

⁷⁰ Memorie Eiseressen, ¶¶ 11-14.

121. Een tweede relevante parameter wordt gevormd door de betalingsverplichtingen van NAM. In het kader van tijdelijke zekerheden zijn ExxonMobil en Shell bereid als uitgangspunt aansluiting te zoeken bij de eigen ramingen van de Staat voor – wat de Staat beschouwt als – de kosten van de schadeafwikkeling en de versterkingsoperatie voor de relevante periode. Ervan uitgaande dat het (deel)vonnis in fase 1 wordt gewezen vóór het heffingsbesluit eind 2029 over het jaar 2028, betekent dit dat in de relevante periode nog drie heffingen zullen volgen met betrekking tot de uitgaven in de jaren 2025, 2026 en 2027. Uit de op 2 april 2026 gepubliceerde Toelichting ramingen schadeafhandeling en versterkingsoperatie volgt dat de verwachte ontvangsten van de Staat uit heffingen van NAM over de jaren 2026, 2027 en 2028, die aldus betrekking hebben op de uitgaven in respectievelijk 2025, 2026 en 2027, in totaal EUR 4,689 miljard bedragen.⁷¹ In 2021 tot en met 2024 toonden de daadwerkelijke uitgaven echter een onderschrijding van de raming van de Staat van meer dan 24%, zodat het volgens ExxonMobil en Shell realistischer is EUR 3,564 miljard (76% van EUR 4,689 miljard) tot uitgangspunt te nemen voor de relevante periode. Het is daarbij van belang dat meeste van de aan NAM opgelegde heffingen nog niet onherroepelijk zijn. Zolang de betalingsverplichtingen van NAM nog niet finaal vast staan en ook lager kunnen uitvallen (maar niet hoger), menen ExxonMobil en Shell dat zij niet, anders dan voor NAM het geval is, gedwongen moeten kunnen worden tot betaling daarvan aan de Staat.⁷²
122. Ten derde zijn ExxonMobil en Shell van mening dat de verwachte vermogenspositie van NAM gedurende de relevante periode een relevante parameter vormt. Naarmate NAM beter in staat is aan haar betalingsverplichtingen te voldoen, neemt het risico van betalingsonmacht af en aldus ook de noodzaak voor (een grotere omvang van) tijdelijke zekerheden om dat risico af te dekken. NAM kon [REDACTED] aan liquide middelen, bestaande uit [REDACTED] aan liquide middelen en [REDACTED] die NAM uit hoofde van de *Loan and Deposit Agreement* in deposito heeft gestald bij ExxonMobil en Shell en waarover NAM op elk moment kan beschikken. Het eigen vermogen van NAM bedroeg [REDACTED] op een balanstotaal van [REDACTED].⁷³ Daarnaast wijzen ExxonMobil en Shell op de positieve kasstromen uit de onshore small fields productie van gas en olie door NAM en de in paragraaf 113 hierboven gememoreerde middelen die de vermogenspositie van NAM verder versterken. ExxonMobil en Shell stellen dat voorts relevant is dat de vermogenspositie van NAM in directe en significante mate wordt beïnvloed door politieke beslissingen van de Staat zelf, zoals: (i) het weigeren instemming te verlenen voor de winning van het kussengas in de Norg UGS en de Grijskerk UGS; (ii) de versnelde afbouw van de winning uit het Groningen veld tot volledige sluiting per 1 oktober 2023; (iii) aanzienlijk meer kosten voor de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie aan NAM door te belasten dan waarvoor een basis is in het AoH; en (iv) NAM te onderwerpen aan additionele fiscale lasten in de vorm van de solidariteitsbijdrage.⁷⁴

⁷¹ Kamerstukken II 2025/26, 33 529, nr. 95 (Toelichting ramingen schadeafhandeling en versterkingsoperatie), Tabel 3 (Productie EV2-40).

⁷² Memorie Eiseressen, ¶¶ 15-26.

⁷³ Productie EV2-43.

⁷⁴ Memorie Eiseressen, ¶¶ 27-43.

123. Ten vierde voeren ExxonMobil en Shell aan dat de Staat betaling van de heffingen door NAM af kan dwingen met de hem ter beschikking staande dwangmiddelen, waaronder dwangbevelen, bestuursrechtelijke executie en verdere invorderingsmaatregelen. De tijdelijke zekerheid dient er daarom toe het risico op betalingsonmacht van NAM af te dekken, niet een eventuele betalingsonwil.⁷⁵
124. Ten slotte betogen ExxonMobil en Shell dat het risico op zwaardere aardbevingen beperkt is en afneemt. ExxonMobil en Shell onderkennen dat een in de context van de regio relatief zwaardere aardbeving tot aanvullende schades en noodzaak tot versterking voor de veiligheid kan leiden, en daarmee tot een toename van de betalingsverplichtingen van NAM. ExxonMobil en Shell menen dat dit risico niet afdoet aan het uitgangspunt dat de ramingen van de Staat over de verwachte kosten voor de afwikkeling van de schade en de versterkingsoperatie NAM een passend uitgangspunt vormen voor de tijdelijke zekerheid, omdat: (i) het risico op zware aardbevingen laag is en in de loop van de tijd verder afneemt; (ii) de ramingen van de Staat een adequate grondslag bieden voor de zekerheid, waarbij de geconstateerde structurele onderschrijding van 24% een ruime buffer vormt; (iii) als zich een zwaardere aardbeving zou voordoen, er een aanzienlijke periode zit tussen het moment van de aardbeving en de heffing van daardoor veroorzaakte uiteindelijke kosten door de Staat van NAM; (iv) de recente beving in Zeerijp van magnitude 3,4 – de op twee na zwaarste beving die in Groningen is opgetreden – bevestigt dat ook bij een beving van deze magnitude de daadwerkelijke impact op het aantal schades beperkt blijft; en (v) de Staat te allen tijde het scheidsgerecht kan verzoeken om de tijdelijke zekerheid zo nodig aan te passen.⁷⁶

Acceptabele zekerheden die voor ExxonMobil en Shell passend zijn

125. ExxonMobil en Shell hebben met inachtneming van deze parameters garanties voorgesteld die naar hun mening passend zijn als tijdelijke zekerheid voor de nakoming van de betalingsverplichtingen van NAM uit hoofde van artikel 5 AoH. De voorgestelde garanties (“Garanties”) zullen hierna in meer detail worden besproken.⁷⁷
126. ExxonMobil en Shell stellen dat voorgestelde Garanties passend zijn in het licht van de door hen benoemde parameters. Het gecombineerde garantiëplafond van [REDACTED] is passend gelet op de verwachte betalingsverplichtingen. De looptijd van de Garanties is passend gelet op de relevante periode. De garantievoorwaarden zijn passend omdat zij waarborgen dat de Garanties uitsluitend worden ingeroepen voor het afdekken van het risico van werkelijke betalingsonmacht van NAM. Gelet op de aard van de voorlopige voorziening kan een verplichting tot betaling onder de Garanties slechts worden opgelegd ten aanzien van vaststaande verplichtingen.⁷⁸

⁷⁵ Memorie Eiseressen, ¶¶ 44-46.

⁷⁶ Memorie Eiseressen, ¶¶ 47-54.

⁷⁷ Memorie Eiseressen, ¶ 55. De (concept) Garanties waarin deze voorwaarden zijn gereflecteerd zijn overgelegd als Producties EV2-51 en EV2-52. Betalingsverplichtingen worden door ExxonMobil en Shell in Memorie Eiseressen, ¶ 8, gedefinieerd als “betalingsverplichtingen van NAM, zoals gedefinieerd in artikel 5 AoH”.

⁷⁸ Memorie Eiseressen, ¶¶ 57-73.

D. De conclusie van ExxonMobil en Shell

127. ExxonMobil en Shell verzoeken het scheidsgerecht de verzoeken van de Staat af te wijzen en de Staat te veroordelen in de kosten gemoeid met de behandeling van zijn verzoek. ExxonMobil en Shell zullen op een nader door het scheidsgerecht te bepalen moment opgave doen van hun kosten.⁷⁹
128. Naar aanleiding van de nadere voorstellen van Partijen voor te verstrekken tijdelijke garanties, concluderen ExxonMobil en Shell dat het scheidsgerecht Verzoek VoV-2 kan afdoen door:⁸⁰
- (a) het verzoek van de Staat in zijn geheel af te wijzen, omdat de Staat geen belang heeft bij enige vorm van tijdelijke zekerheid totdat ten minste fase 1 van deze arbitrage is afgerond, aangezien hij geen reëel risico loopt dat NAM gedurende die periode niet in staat zal zijn de heffingen van de Staat te voldoen; of
 - (b) het voorstel van ExxonMobil en Shell te aanvaarden, hoewel het bevelen van ExxonMobil en Shell tijdelijke zekerheden te stellen in omstandigheden waarin de Staat onvoldoende belang lijkt te hebben bij dergelijke zekerheid de grenzen van artikel 35 lid 1 NAI Reglement raakt.

VI. DE OVERWEGINGEN VAN HET SCHEIDSGERECHT**A. Inleiding***Bevoegdheid*

129. Deze arbitrage is gebaseerd op artikel 7.4 van het AoH en artikel 5.8 van het Interim Akkoord.⁸¹
130. Artikel 7.4 van het AoH bepaalt:⁸²
- Alle geschillen tussen Partijen welke mochten ontstaan naar aanleiding van dit Akkoord zullen uitsluitend worden verwezen naar, en beslecht worden door, arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut ('NAI-Reglement').*
131. Artikel 5.8 van het Interim Akkoord bepaalt:⁸³

Alle geschillen tussen Partijen welke mochten ontstaan naar aanleiding van dit Interim Akkoord zullen uitsluitend worden verwezen naar, en beslecht worden door, arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut.

⁷⁹ MvA VoVo-2, ¶ 56.

⁸⁰ Pleitnota Eiseressen II, ¶ 40.

⁸¹ Arbitrageaanvraag, ¶ 213.

⁸² Productie E-22.

⁸³ Productie E-29.

132. Shell en ExxonMobil hebben deze arbitrage aanhangig gemaakt door het indienen van de Arbitrageaanvraag op 7 december 2023. Het NAI Arbitragereglement geldend vanaf 1 januari 2015 is daarmee van toepassing.
133. Artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement bepaalt dat tijdens een aanhangig arbitraal geding ten gronde het scheidsgerecht op verzoek van een der partijen met inachtneming van de bepalingen van dit artikel een met de ingestelde vordering of tegenvordering samenhangende voorlopige voorziening kan treffen.
134. De door ExxonMobil en de Staat ingestelde vorderingen en de door de Staat ingestelde tegenvorderingen in de hoofdzaak zien onder meer op de door hen op grond van artikel 6.7 AoH verstrekte garanties en te verstrekken passende zekerheden.⁸⁴ De thans voorliggende verzoeken van de Staat zijn gebaseerd op het in artikel 6.7 AoH (en in lijn daarmee in artikel 4.1 Garantieovereenkomst Shell en artikel 4.8 Garantieovereenkomst ExxonMobil) vastgelegde beginsel van doorlopende zekerheden,⁸⁵ zodat de verzochte voorlopige voorziening voldoende samenhangt met de ingestelde vorderingen in de hoofdzaak. ExxonMobil en Shell hebben de bevoegdheid van het scheidsgerecht ten aanzien van de verzoeken van de Staat ook niet betwist.
135. Het scheidsgerecht acht zich op grond van artikel 7.4 van het AoH jo. artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement dan ook bevoegd over de verzoeken van de Staat te oordelen.

Plaats en taal van arbitrage, toepasselijk recht en beslissingsmaatstaf

136. De overeengekomen plaats van arbitrage is 's-Gravenhage, Nederland, en de arbitrage wordt gevoerd in het Nederlands.⁸⁶
137. Op het AoH is Nederlands recht van toepassing.⁸⁷ Partijen zijn overeengekomen dat het scheidsgerecht zal oordelen op basis van de regelen des rechts.⁸⁸

Indeling analyse

138. De analyse van het scheidsgerecht begint met een bespreking van het contractuele en processuele kader van het verzoek van de Staat (onderdeel B). Het scheidsgerecht beoordeelt vervolgens de primaire (onderdeel C) en subsidiaire (onderdeel D) verzoeken van de Staat, gevolgd door een bespreking van het voorstel van ExxonMobil en Shell in onderdeel E. De conclusie volgt in onderdeel F.

⁸⁴ MvE, ¶ 1179 (5) sub (b) en MvA, ¶ 95.2.

⁸⁵ Verzoek VoVo-2, ¶ 3.

⁸⁶ Art. 7.4 AoH.

⁸⁷ Art. 7.2 AoH.

⁸⁸ Art. 7.4 AoH.

B. Voorlopige voorziening in het kader van artikel 6.7 AoH

139. Artikel 6.7 AoH bepaalt:⁸⁹

Shell zal verstrekken en ExxonMobil zal [REDACTED] [REDACTED] verstrekken, elk afzonderlijk, een ongelimiteerde garantie ter dekking van 50% van NAM's 60% aandeel in de verplichtingen ten aanzien van betalingen voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave. De Staat zal er zorg voor dragen dat EBN 40% van deze verplichtingen zal betalen.

Deze garanties zullen [REDACTED] worden afgegeven onder de opschortende voorwaarde van ondertekening van de overeenkomst(en) zoals bedoeld in artikel 6.3 en gelden tot de beëindiging van de winning uit het Groningenveld of uiterlijk tot 1 januari 2035.

Voorafgaand aan het vervallen van de garanties, zullen passende zekerheden gesteld worden voor de periode daarna.

140. De Staat stelt zich in de hoofdzaak op het standpunt dat nu geen passende zekerheden zijn verstrekt, terwijl vaststaat dat de gaswinning is beëindigd, de uit hoofde van dit artikel aan de Staat verstrekte Garantieovereenkomsten onverkort zijn blijven gelden.⁹⁰ ExxonMobil en Shell stellen dat met het einde van de gaswinning de Garanties per 1 oktober 2023 zijn vervallen.⁹¹

141. Het scheidsgerecht hoeft in het kader van de verzochte voorlopige voorzieningen geen (voorlopig) oordeel te geven over deze in de hoofdzaak voorliggende vraag of de Garantieovereenkomsten bij gebreke van het tijdig stellen van passende zekerheden al dan niet zijn blijven gelden. De verzochte voorlopige voorziening strekt er immers toe de daarover bestaande onzekerheid voor de duur van het geding weg te nemen.

Beroep op opschorting staat niet in de weg aan de verzochte voorlopige voorziening

142. ExxonMobil en Shell stellen dat de Staat geen nakoming van artikel 6.7 AoH kan eisen, omdat zij bevoegd zijn tot opschorting op grond van het tekortschieten van de Staat in de nakoming van zijn verplichtingen door – onder meer – heffingen op te leggen in strijd met artikel 5 AoH.⁹²

143. Het scheidsgerecht overweegt dat de passende zekerheden waarin ExxonMobil en Shell op grond van artikel 6.7 AoH moeten voorzien, naar hun aard bedoeld zijn voor de situatie waarin NAM haar verplichtingen ten aanzien van betalingen voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave niet of niet volledig nakomt. Bij deze strekking van artikel 6.7 AoH past niet dat tegenover een voorlopig verzoek om passende zekerheden te stellen een opschortingsverweer kan worden gevoerd. Dan zou eerst moet worden uitgezocht of dit opschortingsverweer gegrond is. Dat zou afbreuk doen aan de doorlopende zekerheid die artikel

⁸⁹ Productie E-022.

⁹⁰ MvA, ¶ 88.

⁹¹ MvE, ¶¶ 988-999.

⁹² Vgl. MvA VoVo-2, ¶¶ 1-5.

6.7 AoH beoogt te bieden. Bovendien is voor zo'n onderzoek geen ruimte in het kader van een voorlopige voorziening. In de hoofdzaak zal worden beslist: (i) of de Garantieovereenkomsten nog geldig zijn; (ii) of ExxonMobil en Shell de door de Staat ex artikel 6.7 AoH gevorderde garanties dienen te stellen; en (iii) of ExxonMobil en Shell zich in dat kader op opschorting van hun verplichtingen kunnen beroepen. De Staat beoogt met de verzochte tijdelijke voorziening zeker te stellen dat hij tot de beslissing in de hoofdzaak doorlopende zekerheid heeft voor de nakoming door NAM van haar verplichtingen ter zake van de kosten voor de schadeafhandeling en de versterkingsopgave.

Tijdelijke voorziening voor de duur van het geding

144. Het toetsingskader voor de verzochte voorlopige voorziening volgt uit artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement, waarin is bepaald dat tijdens een aanhangig arbitraal geding ten gronde het scheidsgerecht op verzoek van een der partijen met inachtneming van de bepalingen van artikel 35 een met de ingestelde vordering of tegenvordering samenhangende voorlopige voorziening kan treffen.⁹³
145. De partij die een voorlopige voorziening vraagt, moet steeds voldoende belang hebben. Dat wil zeggen dat van de verzoekende partij in redelijkheid niet kan worden verlangd dat een vonnis in het aanhangige arbitraal geding wordt afgewacht. De strengere toets van spoedeisendheid van artikel 254 Rv geldt niet voor voorlopige voorzieningen in een lopende arbitrage op grond van artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement. Bij de afweging of van de Staat niet kan worden verlangd dat een vonnis in de hoofdzaak wordt afgewacht, zal het scheidsgerecht alle omstandigheden van het geval laten meewegen. Uiteindelijk komt het daarmee neer op een belangenafweging, waarbij de belangen van de Staat bij de gevraagde voorlopige voorzieningen voldoende zwaarwegend moeten zijn om deze voorzieningen te rechtvaardigen, rekening houdend met het belang van ExxonMobil en Shell bij handhaving van de bestaande situatie.⁹⁴
146. Het scheidsgerecht zal de vorderingen van de Staat met betrekking tot artikel 6.7 AoH in fase 1 ten gronde behandelen en hierover in een (deel)vonnis aan het einde van fase 1 uitspraak doen. Het is aannemelijk dat het scheidsgerecht op dat moment ook zal oordelen over andere aspecten van de zaak die van invloed zijn op de vraag welke zekerheden (op dat moment nog) passend zijn. Uitgaande van een mondelinge behandeling in de hoofdzaak in het najaar van 2027 volgens het in Procedurele Order Nr. 1 vastgestelde processchema, zal een (deel)vonnis in fase 1 naar verwachting in de loop van 2028 worden gewezen. Het scheidsgerecht oordeelt dat de uit hoofde van deze voorlopige voorziening te stellen zekerheid slechts betrekking dient te hebben op de periode totdat het een beslissing heeft genomen over de eisen in reconventie ten aanzien van de passende zekerheden. Het scheidsgerecht geeft hiermee dus geen definitief oordeel over wat

⁹³ Art. 35 lid 1 NAI Reglement is gebaseerd op art. 1043b lid 1 Rv: "Tijdens een aanhangig arbitraal geding ten gronde kan het scheidsgerecht, op verzoek van een der partijen, een voorlopige voorziening, met uitzondering van bewarende maatregelen als bedoeld in de vierde titel van het Derde Boek, treffen. De voorlopige voorziening moet samenhangen met de vordering of tegenvordering in het aanhangige arbitraal geding."

⁹⁴ Vgl. Vonnis VoVo-1, ¶ 115 (met verwijzingen).

passende zekerheden zijn in de zin van artikel 6.7 AoH. Het gaat om de vraag in hoeverre bij wege van voorlopige voorziening zekerheden dienen te worden verstrekt en welke zekerheden in dat kader passend zijn.

C. Het primaire verzoek van de Staat

147. Het primaire verzoek van de Staat strekt er – kortweg – toe ExxonMobil en Shell op straffe van het verbeuren van een dwangsom te veroordelen voor de duur van het geding ongelimiteerde garanties te verstrekken die materieel gelijk zijn aan de Garantieovereenkomsten.

De tekst van artikel 6.7 AoH

148. In artikel 6.7 AoH is voorzien dat voorafgaand aan het vervallen van de gestelde ongelimiteerde garanties door de beëindiging van de gaswinning passende zekerheden zouden worden gesteld voor de periode daarna. Gelet op de formulering van artikel 6.7 AoH acht het scheidsgerecht het voorshands niet aannemelijk dat de passende zekerheden zonder meer ongelimiteerde garanties moeten inhouden. Als dat de bedoeling van Partijen was, valt naar het voorlopig oordeel van het scheidsgerecht niet goed te verklaren dat zij in artikel 6.7 AoH voor het ruimere begrip ‘passende zekerheden’ hebben gekozen.

Onderhandelingen over het AoH

149. Niet gebleken is dat tijdens de onderhandelingen over het AoH is gesproken over wat verstaan moest worden onder het begrip passende zekerheid. De Minister lichtte toe dat de vorm van de zekerheden op een later moment nog bezien diende te worden:⁹⁵

Tenslotte gelden deze garanties tot het einde van de gaswinning, echter, zoals opgenomen in het akkoord, moeten er voor het vervallen van de garanties alternatieve zekerheden zijn gesteld. De vorm van deze zekerheden zal op een later moment bezien worden, omdat nu nog onduidelijkheid bestaat over de precieze omstandigheden op dat moment en welke vorm en omvang van zekerheden dan nodig zijn.

150. Uit de feitenreconstructie van de Parlementaire Enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen blijkt dat de ‘passende zekerheden’ bedoeld zijn de – voor ExxonMobil en Shell ongebruikelijke – ongelimiteerde garanties te vervangen:⁹⁶

Het verkrijgen van ongelimiteerde garanties is voor de Staat heel belangrijk. Voor Shell en ExxonMobil is het verstrekken van een ongelimiteerde garantie echter zeer ongebruikelijk. Omdat de oliemaatschappijen uiteindelijk instemmen met het verstrekken van een ongelimiteerde garantie, gaat de Staat er op zijn beurt mee akkoord dat er op het moment dat de gaswinning beëindigd

⁹⁵ Kamerstukken II 2017/18, 33 529, nr. 499, Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer van 3 juli 2018 (Productie E-27), p. 4.

⁹⁶ Kamerstukken II 2022/23, 35 561, nr. 9, Deelrapport 4 parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen van 24 februari 2023 - Feitenreconstructie 2017-2022 (Productie EV2-1), p. 165.

wordt, of uiterlijk in 2035, «passende zekerheden» in de plaats komen van de garanties.

151. Dit suggereert dat Partijen hebben beoogd de ongelimiteerde garanties na beëindiging van de gaswinning te vervangen door op dat moment nader te bepalen passende zekerheden.

Overleg over passende zekerheden

152. In de paragrafen 74-87 hierboven is een beschrijving gegeven van het overleg tussen de Staat en ExxonMobil en Shell over passende zekerheden. Het scheidsgerecht maakt uit de geschetste gang van zaken op dat kennelijk ook de Staat er aanvankelijk van uitging dat ExxonMobil en Shell passende zekerheden dienden te stellen die niet zonder meer uit ongelimiteerde garanties bestonden. Anders zou de Staat immers er van meet af aan op gestaan hebben dat passende zekerheid voortzetting van de ongelimiteerde garanties tegen de voorwaarden genoemd in de Garantieovereenkomsten behelsde. Dat heeft de Staat pas voor het eerst gedaan in zijn brief van 21 juli 2025, waarin hij, refererend aan de dividenduitkering in juli 2025, stelde dat een garantieregeling zoals opgenomen in de Garantieovereenkomsten, onverminderd passend zou zijn.⁹⁷

Belangenafweging

153. De Staat stelt dat ongelimiteerde garanties zoals gesteld onder de Garantieovereenkomsten onverminderd passend zijn, omdat: (i) de omvang van de verplichtingen van NAM ter zake van schadeafhandeling en de versterkingsopgave nog steeds niet goed in te schatten is, de onzekerheden daardoor inherent hoog blijven en er dus geen sprake is van een wezenlijk verminderde ‘*exposure*’ van NAM dan anno 2018 het geval was;⁹⁸ (ii) de vermogenspositie van NAM in dit verband niet doorslaggevend is in het licht van het afnemende verdienvermogen van NAM, het risico dat NAM mogelijk een soort sterfhuis zou kunnen worden en de recente uitkering van winst en reserves aan haar aandeelhouders;⁹⁹ en (iii) ExxonMobil en Shell deze garanties eenvoudig en zonder hoge kosten kunnen implementeren ter vervulling van hun uit het AoH voortvloeiende verplichting tot het stellen van doorlopende zekerheden.¹⁰⁰
154. Het scheidsgerecht oordeelt dat de belangen van de Staat bij toewijzing van het primaire verzoek tot het (doen) verstrekken van ongelimiteerde garanties voor de duur van het geding tegen voorwaarden die overigens gelijk zijn aan de voorwaarden uit de Garantieovereenkomsten [REDACTED] [REDACTED] onvoldoende zwaar wegen ten opzichte van de belangen van ExxonMobil en Shell in het kader van de verzochte voorlopige voorziening niet langer ongelimiteerd in te hoeven staan voor de verplichtingen van NAM. Daartoe is het volgende redengevend.

⁹⁷ Productie VV2-51.

⁹⁸ Verzoek VoVo-2, ¶¶ 5.1.1-5.1.4; Memorie Staat, ¶ 2.2

⁹⁹ Verzoek VoVo-2, ¶ 5.1.5; Memorie Staat, ¶¶ 2.3-2.4.

¹⁰⁰ Verzoek VoVo-2, ¶ 5.1.6.

155. De Staat heeft onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de situatie thans niet anders is dan de situatie in 2018 ten tijde van het sluiten van het AoH en op 31 december 2019, toen de kosten voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave nog onvoldoende inzichtelijk werden geacht om de bestaande ongelimiteerde garanties te beëindigen. Sinds 2021 wordt door de Staat in de Voorjaarsnota een overzicht gegeven van de te verwachten uitgaven van het IMG en de NCG ten aanzien van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave in de daaropvolgende vijf jaar.¹⁰¹ Het scheidsgerecht constateert dat het kennelijk voor de Staat vanaf 2021 wel mogelijk was inzicht te geven in de in de komende jaren te verwachten kosten van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Daarbij zullen tevens risico's van seismiciteit en (verdere) bodemdaling zijn ingeprijsd, tenminste voor de periode van ca. drie jaar totdat een (deel) vonnis in fase 1 zal worden gewezen. De Staat is in ieder geval in de Voorjaarsnota 2026 in staat om aan te geven dat het verwacht tot 2029 EUR 4,689 miljard aan heffingen aan NAM op te leggen.
156. Ten tweede lijkt de financiële robuustheid van NAM thans ruim voldoende om gedurende de komende drie jaar het door NAM te dragen deel van EUR 2,813 miljard te voldoen. NAM lijkt daardoor ook zonder steun van haar aandeelhouders in staat om haar betalingsverplichtingen na te blijven komen. Als zich onverhoopt omstandigheden zouden voordoen die ertoe zouden kunnen leiden dat in die periode een substantieel meer dan EUR 2,813 miljard door NAM dient te worden gedragen, bijvoorbeeld door nieuwe aardbevingen, dan kan de Staat in die periode het scheidsgerecht verzoeken ExxonMobil en Shell te gebieden nadere zekerheid te stellen.
157. De uitgaven van de Staat ten aanzien van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie in een bepaald jaar worden steeds per het einde van het daaropvolgende jaar van NAM geheven.¹⁰² Het scheidsgerecht acht het vooralsnog aannemelijk dat het (deel) vonnis in fase 1 in ieder geval zal worden gewezen voordat in november 2029 de op te leggen heffingen over 2028 worden opgelegd. Uit de op 2 april 2026 gepubliceerde Toelichting ramingen schadeafhandeling en versterkingsoperatie van de Staat volgt dat de verwachte ontvangsten van de Staat uit heffingen van NAM over de jaren 2026, 2027 en 2028, die aldus betrekking hebben op de uitgaven in respectievelijk 2025, 2026 en 2027, in totaal EUR 4,689 miljard bedragen.¹⁰³ Op basis van het 60% aandeel van NAM in de kosten van de Maatschap Groningen, komt dit neer op EUR 2,813 miljard.
158. Uit de jaarrekening van NAM per 31 december 2024 blijkt dat NAM een voorziening van EUR 1,9 miljard heeft opgenomen voor heffingen ter zake van de schadeafhandeling en versterking voor de periode 2025 tot en met 2030.¹⁰⁴ Uit de [REDACTED] van NAM blijkt dat NAM [REDACTED] kon beschikken over [REDACTED] aan liquide middelen en het eigen vermogen van NAM [REDACTED] bedroeg. De post

¹⁰¹ Kamerstukken II 2020/21, 35 850, nr. 1 (Voorjaarsnota 2021), Bijlage 3.

¹⁰² Vgl. Productie EV2-40.

¹⁰³ Kamerstukken II 2025/26, 33 529, nr. 95 (Toelichting ramingen schadeafhandeling en versterkingsoperatie), Tabel 3 (Productie EV2-40), toont EUR 1,551 miljard (2026) + EUR 1,542 miljard (2027) + EUR 1,596 miljard (2028) = EUR 4,689 miljard.

¹⁰⁴ Productie VV2-37, ¶ 12.

voorzieningen is teruggelopen van EUR 4,663 miljard per eind 2024 tot [REDACTED].¹⁰⁵ Het is niet duidelijk in hoeverre de aardbevingsgerelateerde voorziening van EUR 1,9 miljard is aangepast [REDACTED]. Wat daar ook verder van moge zijn, het scheidsgerecht oordeelt dat de vermogenspositie van NAM in het licht van de [REDACTED] beschikbare liquide middelen, de bestaande reservering voor aardbevingsgerelateerde kosten en het per [REDACTED] aanwezige eigen vermogen van NAM zodanig is dat aannemelijk is dat de te heffen EUR 2,813 miljard in de komende drie jaar betaald kan worden. Zonder nadere toelichting is niet duidelijk waarom – kortweg – daarnaast vereist zou zijn de gestelde ongelimiteerde garanties door te trekken totdat in een (deel) vonnis op de vorderingen van de Staat inzake passende zekerheden is beslist daarnaast.

159. Hetzelfde geldt voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van de financiële robuustheid van NAM. Indien ExxonMobil en Shell al, zoals de Staat aanvoert, scenario's zouden kunnen overwegen waarin een faillissement van NAM een calculeerbare optie wordt, houdt dat niet in dat alleen ongelimiteerde garanties dit risico adequaat kunnen adresseren totdat het scheidsgerecht over de reconventionele vorderingen van de Staat heeft beslist. Ter zitting hebben ExxonMobil en Shell immers desgevraagd bevestigd dat het scheidsgerecht hen ook ten aanzien van een achterliggende periode, dus met terugwerkende kracht, kan bevelen passende zekerheid als bedoeld in artikel 6.7 AoH te stellen. Daarmee kan ook in dergelijke scenario's aan de belangen van de Staat voldoende tegemoet worden gekomen.¹⁰⁶
160. Ten derde geldt dat het verstrekken van ongelimiteerde garanties, naast een mogelijke precedentwerking, een negatieve invloed heeft op de kredietwaardigheid van de garantiegiver, hetgeen kan leiden tot hogere financieringskosten. Ook bestaat het risico van misbruik door onder de garanties aanspraak te maken op bedragen die daar niet onder vallen. Dat zijn belangen van ExxonMobil en Shell die zich tegen het verstrekken van ongelimiteerde garanties verzetten.
161. Resumerend is het scheidsgerecht voorshands van oordeel, gelet op de tekst van artikel 6.7 AoH, de onderhandelingen over het AoH, het tussen Partijen gevoerde overleg over passende zekerheden en de belangen van partijen, dat de passende zekerheden die ExxonMobil en Shell op grond van deze bepaling zouden moeten stellen, niet noodzakelijkerwijs ongelimiteerde garanties hoeven in te houden. De slotsom is dat het scheidsgerecht het primaire verzoek van de Staat zal afwijzen.
162. Indachtig het aan artikel 6.7 AoH, artikel 4.1 Garantieovereenkomst Shell en artikel 4.8 Garantieovereenkomst ten grondslag liggende beginsel dat ExxonMobil en Shell dienen te zorgen voor doorlopende zekerheid, bespreekt het scheidsgerecht hierna of en in hoeverre een andere, minder vergaande tijdelijke voorziening dat beginsel van doorlopende zekerheid voldoende kan borgen.

¹⁰⁵ Productie EV2-43.

¹⁰⁶ Transcript (11 mei 2026) I, 806-827 en 1042-1062 (scheidsgerecht), 825-829 (Staat); Transcript (11 mei 2026) II, 244-247 en 463-473 (Shell), 539-543 (ExxonMobil).

D. Het subsidiaire verzoek van de Staat

163. Subsidiair verzoekt de Staat ExxonMobil en Shell te veroordelen in goede justitie door het scheidsgerecht te bepalen zekerheid te verstrekken aan de Staat.

Het is allereerst aan de Staat concrete invulling te geven aan het subsidiaire verzoek

164. Het scheidsgerecht stelt voorop dat het bij afwijzing van de primair verzochte voorziening aan de Staat als verzoeker van de voorlopige voorziening is om concreet aan te geven welke door het scheidsgerecht in goede justitie te bepalen zekerheid voldoende tegemoet zou komen aan de belangen van de Staat. Het is kortom aan de Staat om aan de hand van de omstandigheden van nu specifiek aan te geven welke vorm en omvang van zekerheden nodig zijn voor de periode totdat het scheidsgerecht op de vorderingen van de Staat inzake passende zekerheden heeft beslist. Gezien de complexiteit van de vragen of het stellen van tijdelijke zekerheid is aangewezen, en, zo ja, waarvoor en op welke wijze in het licht van de verwachte betalingsverplichtingen van NAM en haar toekomstige vermogenspositie, is het niet aan het scheidsgerecht om te gaan bepalen welke concrete tijdelijke zekerheid in het kader van een voorlopige voorziening geëigend zou zijn.
165. Daarom heeft het scheidsgerecht Partijen tijdens de eerste mondelinge behandeling op 20 oktober 2025 aangegeven dat het zich door het ontbreken van concrete parameters waarbinnen een beslissing genomen zou moeten worden onvoldoende in staat acht tot een beslissing te komen op de verzoeken van de Staat. Partijen is in overweging gegeven alsnog in gesprek te gaan over te stellen zekerheden en het scheidsgerecht parameters aan te reiken waarbinnen het scheidsgerecht een beslissing zou moeten nemen, waarbij het aan ExxonMobil en Shell is aan te geven wat zij bereid zijn als zekerheden te verstrekken en het aan de Staat is aan te geven wat hij bereid is als passende zekerheid te accepteren.¹⁰⁷ Partijen hebben die uitnodiging aanvaard en het scheidsgerecht heeft de behandeling van Verzoek VoVo-2 ten behoeve van het te voeren overleg geschorst.

Het voorstel van de Staat

166. Het overleg tussen Partijen heeft niet tot overeenstemming geleid. De Staat heeft daarop gesteld dat hij bereid is genoegen te nemen met subsidiaire zekerheid binnen de hiervoor in paragraaf 103 genoemde parameters.
167. Concreet stelt de Staat voor om (i) de Garantieovereenkomst Shell (uit praktische overwegingen) als voorbeeld te nemen voor de garantieovereenkomst die zou gelden voor – kort gezegd – de duur van de hoofdarbitrage, zoals hierna gespecificeerd (de “Interim Garantieovereenkomst”) en daarin (ii) het principe “*eerst bepalen, dan betalen*” tot uitdrukking te brengen door de volgende aanpassingen:

¹⁰⁷ Transcript (20 oktober 2025) II, 691-711; Transcript (20 oktober 2025) III, 2-21; zie ook hierboven, ¶ 41.

- Artikel 2.1.1 Garantieovereenkomst Shell komt in de Interim Garantieovereenkomst te luiden:

De Garantieverstrekker:

(a) garandeert ten behoeve van elke Begunstigde dat de Betalingsverplichtingen worden betaald (i) telkens zodra enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen opeisbaar is, dan wel – indien en voor zover de hoogte van enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen wordt betwist – zodra het besluit waaruit die Betalingsverplichtingen volgen onherroepelijk is geworden en (ii) het Scheidsgerecht in NAI 5174 (1) zich onbevoegd heeft verklaard om over de vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e), 3(a) en 4(d)¹⁰⁸ zoals genoemd in de Memorie van Eis in de hoofdarbitrage te oordelen, in welk geval het bepaalde in dit lid onder (ii) niet langer van toepassing is dan wel (2) in Fase 1 heeft geoordeeld over genoemde vorderingen; en

*(b) verbindt zich jegens elke Begunstigde om telkens wanneer NAM enig bedrag onder de Betalingsverplichtingen niet betaalt zodra dit bedrag opeisbaar is, dan wel – indien en voor zover de betaalbaarheid wordt betwist – zodra het besluit waaruit die Betalingsverplichtingen volgen onherroepelijk is geworden, zoals in (a) hierboven beschreven, aan de betreffende Begunstigde een bedrag gelijk aan 30% van het bedrag dat opeisbaar is onder de Betalingsverplichtingen, zoals verder gespecificeerd in een Betalingsverzoek, te betalen onmiddellijk maar uiterlijk binnen 15 Werkdagen na de datum van het relevante Betalingsverzoek (de **Betalingstermijn**) en in overeenstemming met hetgeen in dat Betalingsverzoek is bepaald;*

met dien verstande dat de totale verplichtingen van de Garantieverstrekker onder de Garantie (anders dan voor eventuele van toepassing zijnde wettelijke rente) zijn gemaximeerd tot 30% van de Betalingsverplichtingen.

- Artikel 4.1 Shell Garantieovereenkomst komt in de Interim Garantieovereenkomst te luiden:

Deze Overeenkomst en de Garantie blijven van kracht voor de duur van de hoofdarbitrage of uiterlijk totdat het Scheidsgerecht onherroepelijk over de tegenvorderingen van de Staat ter zake van passende zekerheden heeft geoordeeld.

¹⁰⁸

De in de MvE ingestelde vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e) betreffen verklaringen voor recht dat de Staat met betrekking tot de versterkingsopgave in strijd handelt en/of heeft gehandeld met de artt. 5.5, 5.7 en 5.8 AoH, de vordering 3(a) betreft een verklaring voor recht dat met betrekking tot de schadeafhandeling de Staat door na te laten de onafhankelijkheid van het IMG te waarborgen en te respecteren in strijd handelt en/of heeft gehandeld met art. 5.1 AoH en de vordering 4(d) betreft een gebod de uitgaven en kosten die de Staat aan NAM bij heffingen op grond van de TwG oplegt, volledig transparant en inzichtelijk te maken zoals vereist door art. 5.11 AoH.

waarbij de bepalingen van de door ExxonMobil en Shell met de Staat te sluiten Interim Garantieovereenkomsten voor het overige gelijkkluidend zijn aan de Garantieovereenkomsten.¹⁰⁹

168. De door de Staat verzochte voorlopige voorziening strekt ertoe om doorlopende zekerheid voor de Staat te waarborgen totdat het scheidsgerecht in de hoofdzaak zal hebben beslist op de reconventionele vorderingen van de Staat: (i) primair, voor recht te verklaren dat de Garantieovereenkomsten onverkort van kracht zijn en blijven totdat passende zekerheden zijn gesteld als bedoeld in artikel 6.7 AoH; (ii) subsidiair, ExxonMobil en Shell te veroordelen tot het stellen van ongelimiteerde garanties gelijk aan de Garantieovereenkomsten als passende zekerheden als bedoeld in artikel 6.7 AoH; en (iii) meer subsidiair, ExxonMobil en Shell te veroordelen tot het stellen van ongelimiteerde garanties als passende zekerheden als bedoeld in artikel 6.7 AoH, die opeisbaar worden zodra de heffingsbesluiten onherroepelijk zijn geworden. De thans door de Staat voorgestelde voorziening komt neer op een herhaling van de meer subsidiaire reconventionele vordering van de Staat in de hoofdzaak, met als aanvullende voorwaarde dat het scheidsgerecht heeft geoordeeld over (de bevoegdheid ten aanzien van) de vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e), 3(a) en 4(d) van ExxonMobil en Shell en in tijd beperkt totdat het scheidsgerecht in de hoofdzaak over de tegenvorderingen van de Staat ter zake van passende zekerheden heeft geoordeeld.¹¹⁰
169. Tijdens de tweede mondelinge behandeling heeft het scheidsgerecht Partijen de vraag voorgelegd of de reconventionele vorderingen van de Staat in de hoofdzaak het scheidsgerecht toestaan passende zekerheden toe te wijzen als bedoeld in artikel 6.7 AoH vanaf het moment van beëindiging van de gaswinning, dus met een terugwerkende kracht.¹¹¹ De Staat heeft bevestigd dat de reconventionele vorderingen daartoe ruimte laten.¹¹² Ook ExxonMobil en Shell bevestigen dit.¹¹³ Dit houdt in dat een tijdelijke zekerheid uit hoofde van de thans verzochte voorlopige voorziening met toewijzing van de subsidiaire of meer subsidiaire reconventionele vordering van de Staat in de hoofdzaak, effectief door de toewijzing van die vordering wordt vervangen en dat daarmee ook een mogelijk faillissementsrisico van NAM voorafgaand aan de beslissing op die vorderingen wordt geëcarteerd.

Geen belang van de Staat bij de voorgestelde zekerheid

170. In de in artikel 35 lid 1 NAI Arbitragereglement gestelde voorwaarden voor een voorlopige voorziening tijdens een aanhangig arbitraal geding ligt besloten dat een partij die om een dergelijke voorziening verzoekt daar steeds een voldoende belang bij moet hebben. Dat wil zeggen dat van de verzoekende partij in redelijkheid niet kan worden verlangd dat een vonnis in het aanhangige arbitraal geding kan worden afgewacht.¹¹⁴

¹⁰⁹ Memorie Staat, ¶¶ 3.3-3.4.

¹¹⁰ Vgl. MvA, ¶ 95.2.

¹¹¹ Transcript (11 mei 2026) I, 806-827.

¹¹² Transcript (11 mei 2026) I, 827-829.

¹¹³ Transcript (11 mei 2026) II, 244-247 en 463-473 (Shell), 539-543 (ExxonMobil).

¹¹⁴ Meijer & Van Mierlo, Parl. Gesch. Arbitragewet 2015/I.39.3.

171. Het scheidsgerecht oordeelt dat een voldoende belang van de Staat bij de voorgestelde voorlopige zekerheid ontbreekt. Niet valt in te zien waarom de Staat in plaats van het verstrekken van de thans voorgestelde voorlopige zekerheid het vonnis van het scheidsgerecht ten aanzien van haar reconventionele vorderingen ten aanzien van passende zekerheden als bedoeld in artikel 6.7 AoH niet zou kunnen afwachten. Daartoe is het volgende redengevend.
172. Uitgangspunt is dat het arbitraal vonnis in fase 1 van deze arbitrage in 2028 is te verwachten. In dat vonnis zal zowel worden beslist over (de bevoegdheid ten aanzien van) de vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e), 3(a) en 4(d) van ExxonMobil en Shell, als over de reconventionele vorderingen ten aanzien van passende zekerheden als bedoeld in artikel 6.7 AoH van de Staat.
173. Uit de tekst van het voorgestelde artikel 4.1 Interim Garantieovereenkomst volgt dat de overeenkomsten geldig zijn totdat het scheidsgerecht onherroepelijk over de reconventionele tegenvorderingen van de Staat ter zake van passende zekerheden heeft geoordeeld,¹¹⁵ althans, totdat het betreffende heffingsbesluit onherroepelijk is geworden. Uit de tekst van het voorgestelde artikel 2.1.1 Interim Garantieovereenkomst volgt dat de te verstrekken garanties in werking treden zodra het scheidsgerecht heeft geoordeeld over (de bevoegdheid ten aanzien van) de vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e), 3(a) en 4(d) van ExxonMobil en Shell. Door de implementatie van het “*eerst bepalen, dan betalen*” principe lijken de door de Staat voorgestelde tijdelijke garanties niet tot uitkering te kunnen komen, omdat de garanties vervallen met het fase 1-vonnis, terwijl de betaalbaarheid onder de garanties juist van dat vonnis afhankelijk is gesteld.
174. De Staat heeft bij pleidooi nog aangevoerd dat de door de Staat voorgestelde tijdelijke garanties zo moeten worden begrepen dat aanspraken die dateren van voor het fase 1-vonnis, ook na dat vonnis onder deze tijdelijke garanties te gelde kunnen worden gemaakt.¹¹⁶ De Staat voert daartoe aan dat het vorderingsrecht op ExxonMobil en Shell onder de tijdelijke garantie ontstaat op het moment dat NAM niet binnen de betalingstermijn betaalt. Met het vonnis in fase 1 (of, indien later, indien het besluit waaruit de betalingsverplichting van NAM volgt onherroepelijk is geworden) zou dat vorderingsrecht dan opeisbaar worden. Op de vraag van het scheidsgerecht of die uitleg wel spoort met de voorgestelde tekst, reageerde de Staat:¹¹⁷

U heeft volledig gelijk dat die bepaling onduidelijk is en dat heb ik hier met dit plaatje proberen recht te zetten. Dus de zekerheid die wij zoeken is echte zekerheid en niet een die van rechtswege vervalt op het moment dat je hem nodig hebt. Dat is wat we in de pleitnota hebben geprobeerd duidelijk te maken onder ik dacht 6.2 uit mijn hoofd. En dat in de conclusie, dat is de aanscherping daarvan, omdat we dat ook in die scenario's hebben doorgedacht. En dat is wat we u in overweging geven om in goede justitie te bepalen. Maar u kunt ook een andere variant zelf daarop verzinnen. Het gaat er ons om dat het onder alle

¹¹⁵ Aangezien Partijen geen arbitral hoger beroep zijn overeengekomen, is het vonnis bindend voor Partijen met ingang van de dag waarop het is gewezen (art. 46 NAI Reglement).

¹¹⁶ Transcript (11 mei 2026) I, 255-258, 284-286, en 298-300

¹¹⁷ Transcript (11 mei 2026) I, 358-365.

omstandigheden zo is dat er doorlopende zekerheid is en dat het faillissementsscenario geen inprijsbaar scenario wordt.

175. Het scheidsgerecht oordeelt dat de (nieuwste) uitleg van de Staat niet spoort met de door hem voorgestelde tekst van de tijdelijke garanties. Dat de garanties van kracht blijven tot het fase-1 vonnis sluit uit dat nadien nog rechten aan de garanties kunnen worden ontleend. De stelling van de Staat dat het vorderingsrecht op ExxonMobil en Shell onder de garanties zou ontstaan bij het verstrijken van de betalingstermijn van NAM, spoort niet met het gegeven dat het oordeel van het scheidsgerecht over (de bevoegdheid ten aanzien van) de vorderingen 2(a), 2(b), 2(c), 2(d), 2(e), 3(a) en 4(d) van ExxonMobil en Shell bepalend is voor de vraag of de Staat überhaupt een vorderingsrecht heeft, en het onherroepelijke oordeel over het heffingsbesluit bepalend is voor de vraag of de Staat mogelijk rechten aan de garanties kan ontfangen.
176. De verlate poging van de Staat op het laatste moment in paragraaf 6.2 van zijn pleitnota nieuwe elementen te introduceren, op grond waarvan het scheidsgerecht in goede justitie een “*andere variant*” zou moeten verzinnen, acht het scheidsgerecht tardief. Het is aan de Staat – en niet aan het scheidsgerecht – om tijdig, aan de hand van de omstandigheden van nu, specifiek aan te geven welke vorm en omvang van zekerheden nodig zijn voor de periode totdat het scheidsgerecht definitief zal hebben beslist op de vorderingen van de Staat inzake passende zekerheden.¹¹⁸
177. De door de Staat genoemde parameters voor aanvaardbare zekerheid¹¹⁹ lijken bovendien voornamelijk voldoende gedekt te zijn. Indien de kosten voor schadeafhandeling en de versterkingsopgave veel hoger uitvallen dan verwacht, blijft het de Staat vrij staan op basis van de omstandigheden van dat moment bij wege van voorlopige voorziening om aanvullende zekerheden te verzoeken. Indien zou blijken dat ExxonMobil en Shell zich onvoldoende inspannen om NAM aan haar verplichtingen te laten voldoen, kan de Staat zich zo nodig tot het scheidsgerecht wenden voor een passende voorlopige voorziening. Met het ontbreken van een ongelimiteerde garantie wordt een faillissement van NAM geen calculeerbare optie, omdat het scheidsgerecht ten aanzien van de reconventionele vorderingen van de Staat inzake passende zekerheden zo nodig kan bepalen dat die gelden vanaf de beëindiging van de gaswinning.
178. In het volgende onderdeel zal het scheidsgerecht bezien in hoeverre toewijzing van zekerheid als voorgesteld door ExxonMobil en Shell tegemoet kan komen aan het belang van de Staat bij doorlopende zekerheid.

E. Het voorstel van ExxonMobil en Shell

179. ExxonMobil en Shell menen dat de volgende zekerheden in de huidige omstandigheden van het geval passend zijn als tijdelijke zekerheid voor de nakoming van de betalingsverplichtingen van NAM uit hoofde van artikel 5 AoH:

¹¹⁸ Zie hierboven, ¶ 174.

¹¹⁹ Zie hierboven, ¶ 176.

- Exxon [REDACTED] en Shell verstrekken elk afzonderlijk een garantie voor 50% van het garantiebedrag zoals hierna toegelicht. De Garanties zijn onafhankelijk en secundair.
 - Elke garantiegever is gehouden tot betaling van 30% van het bedrag dat verschuldigd is uit hoofde van de Betalingsverplichtingen van NAM. Het maximale bedrag dat door elke afzonderlijke Garantie is gedekt, bedraagt [REDACTED], resulterend in een gecombineerd garantiebedrag van [REDACTED] (het “Garantiebedrag”). Als aanspraak wordt gemaakt op een Garantie, wordt steeds ieder van de garantiegevers voor een gelijk bedrag aangesproken, net als onder de oude garantieovereenkomsten.
 - De Garanties zijn effectief vanaf 1 juni 2026. De Garanties vervallen op het vroegst intredende van de volgende momenten: (a) 1 juni 2031 (de “Long Stop Date”); (b) 90 kalenderdagen na de datum van afgifte van het arbitrale vonnis dat definitief beslist over de reconventionele vordering van de Staat ten aanzien van passende zekerheden; (c) intrekking van die reconventionele vordering door de Staat; (d) volledige uitputting van het Garantiebedrag; (e) beëindiging van het AoH; (f) ontvangst door de Staat, met diens instemming, van alternatieve passende zekerheid onder het AoH; of (g) ontvangst van een schriftelijke vrijwaringsverklaring van de Staat.
 - De Staat kan aanspraak maken op de Garanties onder de volgende voorwaarden:
 - (a) NAM is insolvent en is tekortgeschoten in de nakoming van een Betalingsverplichting die opeisbaar is geworden;
 - (b) het betalingsverzoek dient vergezeld te gaan van (i) een afschrift van het verzoek van de Staat aan NAM tot nakoming van haar Betalingsverplichtingen, en (ii) een schriftelijke bevestiging van de Staat dat NAM het gevraagde bedrag niet heeft betaald, dat de Staat aan alle kennisgevingsvereisten heeft voldaan en dat alle van toepassing zijnde respijtp perioden zijn verstreken;
 - (c) NAM het onbetaalde bedrag niet heeft betwist, of, als NAM dat bedrag wel heeft betwist, dat geschil volledig en definitief is beslecht; en de garantiegever het onbetaalde bedrag in de arbitrage niet heeft betwist, of, indien dat wel het geval is, dat geschil eveneens volledig en definitief is beslecht in de arbitrage.
 - De garantiegevers behouden het recht om alle rechten, verrekeningen, tegenvorderingen en andere verweermiddelen in te roepen waarop zij of NAM aanspraak kunnen maken op grond van het AoH of de wet, met uitzondering van verweermiddelen die voortvloeien uit faillissement, insolventie, ontbinding of liquidatie van NAM.
 - De garantiegevers treden niet in de rechten van de Staat jegens NAM voor bedragen die onder de Garanties zijn betaald.
180. De (concept) garanties waarin deze voorwaarden zijn gereflecteerd zijn door ExxonMobil en Shell overgelegd als Producties EV2-51 en EV2-52.

181. Het scheidsgerecht oordeelt dat het beginsel van doorlopende door ExxonMobil en Shell te stellen zekerheid met zich meebrengt dat van hen gevergd kan worden hun aanbod tot het stellen van tijdelijke zekerheid gestand te doen. De Staat heeft subsidiair een veroordeling van ExxonMobil en Shell verzocht om een door het scheidsgerecht in goede justitie te bepalen zekerheid te verstrekken. Het oordeel van het scheidsgerecht dat de Staat onvoldoende belang heeft bij de invulling van deze subsidiaire vordering die hij zelf heeft voorgesteld, staat er niet aan in de weg dat het scheidsgerecht ExxonMobil en Shell gebiedt de door hen voorgestelde tijdelijke zekerheden gestand te doen, als die wél (gedeeltelijk) tegemoet komen aan het belang van de Staat bij een doorlopende zekerheid. Anders dan de tijdelijke zekerheid voorgesteld door de Staat, waarop pas een beroep kan worden gedaan als het fase 1-vonnis is gewezen (of het betreffende heffingsbesluit onherroepelijk is geworden, als dat later plaatsvindt), zijn de door ExxonMobil en Shell aangeboden tijdelijke garanties effectief vanaf 1 juni 2026, en blijven zij van kracht tot 90 kalenderdagen na het fase 1-vonnis. Daarmee bieden deze garanties een vorm van doorlopende zekerheid die niet zoals de tijdelijke zekerheid voorgesteld door de Staat, begint en eindigt met het vonnis in fase 1 (of met het onherroepelijk worden van het betreffende heffingsbesluit, als dat later plaatsvindt). Het scheidsgerecht acht zich echter niet vrij om deze door ExxonMobil en Shell aangeboden tijdelijke zekerheden aan te passen conform de suggesties van de Staat. Het past niet bij de door het scheidsgerecht aan partijen geboden mogelijkheid om nader vormgegeven tijdelijke zekerheden voor te stellen, dat het scheidsgerecht die voorstellen vervolgens gaat aanpassen aan de wensen van de andere partij. Het scheidsgerecht dient een keuze te maken, en kiest voor de tijdelijke garanties voorgesteld door ExxonMobil en Shell omdat het belang van de Staat bij de door hem voorgestelde tijdelijke zekerheden niet aannemelijk is geworden.
182. Een veroordeling van ExxonMobil en Shell tot het stellen van garanties in overeenstemming met de voorwaarden uiteengezet in de Producties EV2-51 en EV2-52 past naar het oordeel van het scheidsgerecht binnen de grenzen van artikel 35 lid 1 NAI Reglement, als een invulling van het subsidiaire verzoek van de Staat tot het stellen van in goede justitie door het scheidsgerecht te bepalen tijdelijke zekerheden van ExxonMobil en Shell. Het scheidsgerecht acht een termijn van veertien dagen na het vonnis voor ExxonMobil en Shell om de aangeboden garanties te stellen passend. Gezien het feit dat ExxonMobil en Shell de toe te wijzen zekerheden al hebben aangeboden acht het scheidsgerecht het opleggen van een dwangsom thans niet noodzakelijk.
183. Het scheidsgerecht zal daarom het subsidiaire verzoek van de Staat toewijzen in de zin dat ExxonMobil en Shell worden veroordeeld binnen veertien dagen na het Vonnis VoVo-2 waarin dit wordt beslist, garanties te (laten) stellen aan de Staat in overeenstemming met de voorwaarden uiteengezet in de Producties EV2-51 en EV2-52
184. Het scheidsgerecht herhaalt dat bij relevante afwijkingen van het risicoprofiel de Staat zich tot het scheidsgerecht kan wenden met een verzoek tot een voorlopige voorziening tot aanpassing van de gestelde tijdelijke zekerheden.

F. Conclusie

185. De conclusie is dat het scheidsgerecht het primaire verzoek van de Staat zal afwijzen en op de voet van het subsidiaire verzoek van de Staat ExxonMobil en Shell zal bevelen zekerheid te stellen aan de Staat in overeenstemming met de voorwaarden uiteengezet in de Producties EV2-51 en EV2-52.
186. Als laatste zal het scheidsgerecht zich buigen over de kosten van de procedure.

VII. KOSTEN

187. Beide Partijen hebben met betrekking tot dit verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen het scheidsgerecht verzocht de wederpartij te veroordelen in de kosten als bedoeld in artikel 52 NAI Arbitragereglement, met inbegrip van de kosten van juridische bijstand.
188. Volgens artikel 57 lid 1 NAI Arbitragereglement stelt het scheidsgerecht met inachtneming van het bepaalde in artikel 54 de kosten van de arbitrage vast. Artikel 57 lid 2 NAI Arbitragereglement bepaalt dat de partij die in het ongelijk is gesteld wordt veroordeeld tot betaling van de kosten van de arbitrage, behoudens bijzondere gevallen ter beoordeling van het scheidsgerecht. Indien de partijen ieder voor een deel in het ongelijk zijn gesteld, kan het scheidsgerecht de kosten van de arbitrage geheel of gedeeltelijk verdelen.
189. De arbitragekosten van VoVo-2, bestaande uit honoraria en verschotten van arbiters (als vastgesteld door de administrateur) worden door het scheidsgerecht als volgt vastgesteld:
Honorarium arbiters	EUR 128.214,35	(incl. EUR 19.022,85 btw)
Verschotten arbiters	EUR 11.496,29	(incl. EUR 1.953,57 btw)
Totaal	EUR 139.710,64	
190. Het scheidsgerecht oordeelt dat de Staat met betrekking tot het Verzoek VoVo-2 door de afwijzing van haar primaire verzoek en de door de Staat voorgestelde invulling van het subsidiaire verzoek materieel in het ongelijk is gesteld. Het feit dat om technische redenen de door ExxonMobil en Shell aangeboden tijdelijke zekerheid vorm is gegeven als een gedeeltelijke toewijzing van het subsidiaire verzoek van de Staat doet daar niet aan af, nu de Staat die aangeboden zekerheid heeft afgewezen. Er is niet gebleken van bijzondere omstandigheden die een afwijking rechtvaardigen van de algemene regel dat de in het ongelijk gestelde partij de kosten van de arbitrage draagt.
191. Het scheidsgerecht zal daarom de Staat in de kosten van VoVo-2, vastgesteld op EUR 139.710,64 voor het honorarium en de verschotten van arbiters, welke kosten zullen worden verrekend met het door Partijen bij het Nederlands Arbitrage Instituut gestorte depot.
192. Beide partijen hebben opgave gedaan van de door hen gemaakte juridische kosten. Artikel 56 NAI Arbitragereglement bepaalt dat het scheidsgerecht de partij die in het ongelijk is gesteld, kan veroordelen tot betaling van een redelijke vergoeding voor juridische bijstand van de partij

die in het gelijk is gesteld, indien en voor zover deze kosten naar het oordeel van het scheidsgerecht noodzakelijk waren. Artikel 52 NAI Arbitragereglement bepaalt dat onder de kosten van de arbitrage worden verstaan de kosten genoemd in de artikelen 53, 54 en 56 en de overige kosten welke de arbitrage naar het oordeel van het scheidsgerecht noodzakelijkerwijs meebracht.

193. De Staat verzoekt het scheidsgerecht ExxonMobil en Shell te veroordelen tot betaling van de door de de Staat ingediende kosten, zijnde EUR 554.711,79 (inclusief btw) aan kosten van juridische bijstand en overige kosten.¹²⁰
194. ExxonMobil en Shell verzoeken het scheidsgerecht de Staat te veroordelen in de kosten van VoVo-2, zijnde de kosten van juridische bijstand en overige kosten, in totaal gekwantificeerd op EUR 862.884,75 (exclusief btw), te voldoen binnen veertien dagen na het te wijzen vonnis, bij gebreke waarvan de kosten vanaf bedoelde termijn voor voldoening dienen te worden vermeerderd met de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW.¹²¹
195. De Staat maakt bezwaar tegen de hoogte van het bedrag aan juridische kosten van ExxonMobil en Shell, dat nagenoeg het dubbele belooft van het door de Staat opgevoerde bedrag. De Staat acht het niet redelijk dat een kostenveroordeling zich uitstrekt tot de door ExxonMobil en Shell gemaakte kosten voor de onderhandelingen tijdens de procedure, omdat die kosten zijn gemaakt gedurende een periode dat de behandeling van Verzoek VoVo-2 was geschorst. Bovendien verzet de aard van schikkingsonderhandelingen zich in het algemeen tegen enige kostenveroordeling. De Staat meent dat in geval van vergoeding van juridische kosten aan ExxonMobil en Shell die kosten gematigd zouden moeten worden tot EUR 442.000, zijnde (afgerond) het bedrag (exclusief btw) dat de Staat heeft besteed. De Staat maakt bezwaar tegen de gevorderde vergoeding van de kosten van tolkdiensten à EUR 7.470 exclusief btw omdat arbitrage in de Nederlandse taal is overeengekomen en tolkdiensten bij naleving van die afspraak niet noodzakelijk zijn.
196. Het scheidsgerecht acht de juridische kosten van Partijen gemaakt in het kader van de door het scheidsgerecht geïnitieerde gesprekken over de voor passende zekerheden te hanteren parameters en wat partijen over en weer als tijdelijke zekerheid bereid waren te accepteren toewijsbaar als voldoende verbonden met de arbitrage en noodzakelijk in het kader van de arbitrage. Aangezien Partijen over en weer forse juridische kosten hebben gemaakt, heeft het scheidsgerecht geen aanleiding aan te nemen dat de door ExxonMobil en Shell gemaakte kosten niet noodzakelijk waren. Het scheidsgerecht acht het verschil in hoogte van de gevorderde juridische kosten zodanig dat de door ExxonMobil en Shell opgevoerde kosten niet zonder meer als redelijk kwalificeren. Het scheidsgerecht oordeelt, in het licht van de synergiën aan de zijde van ExxonMobil en Shell en inachtnemend de door ExxonMobil en Shell gemaakte overige kosten van EUR 29.461,25, dat een vergoeding van – in totaal – EUR 700.000,00 daarmee vergoeding behelst van de door ExxonMobil en Shell redelijke kosten van juridische bijstand.

¹²⁰ Bestaande uit EUR 528.852,66 aan kosten van juridische bijstand en EUR 25.859,13 aan overige kosten.

¹²¹ Bestaande uit EUR 833.423,50 aan kosten van juridische bijstand, EUR 21.092,25 aan kosten van zittingen en EUR 8.369,00 aan tolk- en transcriptiediensten.

Het scheidsgerecht ziet geen reden de gevorderde kosten verder te matigen. Vergoeding van tolkdiensten acht het scheidsgerecht gerechtvaardigd in het licht van het feit dat bij partijen als ExxonMobil en Shell ook voor de Staat voorzienbaar is dat een deel van de bij de zaak betrokken personen de Nederlandse taal niet machtig is.

197. De slotsom is dat het scheidsgerecht de door ExxonMobil en Shell gemaakte juridische kosten noodzakelijk en grotendeels redelijk acht, zodat de Staat, als de in het ongelijk gestelde partij, ter zake van vergoeding van kosten van juridische bijstand en overige kosten zal worden veroordeeld tot betaling van EUR 700.000,00 aan ExxonMobil en Shell. De daarover gevorderde wettelijke rente zal als onbestreden worden toegewezen.

VIII. BESLISSING

198. Het scheidsgerecht, beslissend volgens de regelen des rechts:

- (1) wijst het primaire verzoek van de Staat tot het stellen van ongelimiteerde garanties af;
- (2) gebiedt ExxonMobil en Shell binnen veertien (14) dagen na dit vonnis zekerheid in overeenstemming met de voorwaarden uiteengezet in de Producties EV2-51 en EV2-52 te verstrekken aan de Staat;
- (3) veroordeelt de Staat in de kosten van VoVo-2, vastgesteld op EUR 139.710,64 voor het honorarium en de verschotten van arbiters;
- (4) verstaat dat deze kosten zullen worden verrekend met het door Partijen bij het Nederlands Arbitrage Instituut gestorte depot;
- (5) veroordeelt de Staat om aan ExxonMobil en Shell ter zake van hun kosten van juridische bijstand en overige kosten binnen veertien dagen na de datum van dit vonnis een bedrag van EUR 700.000,00 te voldoen, bij gebreke waarvan over het uitstaande bedrag wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW is verschuldigd tot de dag van volledige betaling; en
- (6) wijst al het overige of anderszins verzochte af.

Dit arbitraal vonnis is gewezen te 's-Gravenhage op 10 juli 2026.

